

ÇİĞDEMİM SESİ

Ağustos - 2025

Sayı: 112

**30 AĞUSTOS ZAFER
BAYRAMIMIZ KUTLU OLSUN!**

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ AYLIK ÜCRETSİZ ÇEVİRİMİÇİ DERGİ

Sahibi : Çiğdemim Derneği Yönetim Kurulu adına **Fatih Fethi Aksoy**

Yayın Kurulu: **Fatih Fethi Aksoy, Fatoş Gür, H. Suat Ilgaz, Sinan Kayalığıl, Vecdi Seviğ**

Tüm yayın hakları saklıdır. Yayımlanan yazı, görsel ve bilgiler kaynak gösterilmeden alıntılanamaz. İmzalı yazılarda görüşler yazarlarına aittir.

“Evrensel insan değerlerine ve barışçılığa aykırı olmamak, hakarete yönelmemek koşuluyla kişisel görüş açıklama özgürlüğünü kullanmaktan yanayız. Bu hususları hukuk uzmanı komşularımıza danışıp onay aldıktan sonra, sorumluluğu yazarına ait olmak üzere yayımlıyoruz”.

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ

Çiğdem Mah. 1551.Cadde 14-A Çankaya/Ankara

+90 312 2852047

+90 530 6609583

dernek@cigdemim.org.tr

www.cigdemim.org.tr

0507 8685770

Merhaba,

Aşırı sıcak geçen yaz aylarında yavaşlasak bile etkinliklerimize devam ediyoruz. Temmuz ayında başladığımız **Açık Hava Sinema Gösterimi ve Park Konserlerimize** bu ay da devam ediyoruz. Sıcak yaz günlerinin akşamlarında **Can Yücel Parkı**'nda birlikte olalım.

Daha önce muhtarlığımızla birlikte duyurularını yaptığımız **Mobil Başkent Market salı günleri** muhtarlık bahçesinde satış yapmaya ve sizlerin ihtiyaçlarını bir nebze de olsa gidermeye devam ediyor. Ayrıca **Halk Ekmek Büfesi** de açılarak hizmet vermeye başladı. **Çankaya Belediyesi**'nin inşaatına başladığı **Emekli Lokali** inşaatı da hızla devam ediyor. Bir ay içerisinde hizmete açılmasını bekliyoruz.

Sıcak havalarla birlikte ülkemizde orman yangınları can yakmaya devam ediyor. Maalesef **Eymir ODTÜ Ormanında** da bir yangın yaşadık. Çok zarar vermeden söndürülebildi ama gene de orman zarar gördü. Mahallemiz **ODTÜ Ormanı** ile sınır olduğu için bizlerin de bu konuda çok dikkatli olması gerekiyor. **Özellikle ormana yakın alanlarda sigara izmaritleri ve cam kırıkları her an yangına sebep olabilir.** Hepinizden bu konuda hassasiyet bekliyoruz. **Yapmayalım, yapanları uyaralım.**

Çiğdemim Koşu Takımı olarak **Ankara-İstanbul-Adana-Antalya-Manisa-Çeşme**'den sonra **Eskişehir**'de de derneğimizi en iyi şekilde temsil edip adını duymayanlara duyurduk. Ekip arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Bu takımın oluşumunun ana fikri **"iyilik peşinde koşmaktır"**. Bu yarışta da **Özlem** arkadaşımız ile ben kampanya açıp **ÇYDD** için bağış topladık. **Üç öğrencinin** bir yıllık burs parasını topladık, dördüncüye başladık. Bu da açılan kampanyalar içinde derneğimizi ön plana çıkardı. Orada da adımızı kürsüye yazdırdık. Kampanyamıza destek olan herkese bağışları için teşekkür ediyoruz. **Birlikte güçlüyüz demeye devam ediyoruz.** İyilik peşinde koşmak isteyen komşularımızı da aramıza bekliyoruz.

Sevgi, saygı ve hoşgörüyle...

ETKİNLİKLERDEN NASIL HABERDAR OLABİLİRSİNİZ?

Tüm etkinliklerimizi öncelikle **e-posta** grubumuzla sonra **face-instagram** ve **X(twitter)** hesaplarımızdan paylaşıyoruz. Ayrıca **WhatsApp** listemizle de duyuruyoruz. Tüm sosyal medya hesaplarımızdan **/cigdemimdernegi** olarak bizi takip edebilirsiniz. WhatsApp şu anda en çok kullanılan ve anında ileti alabileceğiniz bir ortam. **WhatsApp** listemize dahil olmak için **05078685770** numaralı telefona bir mesaj göndermeniz ve bu numarayı kaydetmeniz yeterli.

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ OĞUZ TANSEL SEMT KÜTÜPHANESİ

Kütüphanemize ücretsiz üye olarak
30 gün süreyle ödünç kitap
alabilirsiniz

web sayfamızdan aradığınız kitabın
sorgulamasını yapabilirsiniz

Her türden, 30 binin üzerindeki kitabıyla
sizlere ücretsiz hizmet vermektedir.

Çiğdemim Derneği olarak, Çiğdem Mahallesi'nin görsel arşivini oluşturmak maksadıyla Facebook'ta kurduğumuz "FOTOĞRAFLARLA ÇİĞDEM MAHALLESİ" grubuna gönderilen fotoğraflardan bazılarını bu köşede paylaşmaya devam ediyoruz.

Halen üye sayısı 726'ya ulaşmış olan söz konusu Facebook grubuna tüm komşularımızın katılımını ve kendilerinde bulunan arşivlik mahalle fotoğraflarını (mümkünse yer ve tarih bilgisi ile birlikte) burada paylaşımlarını bekliyoruz.

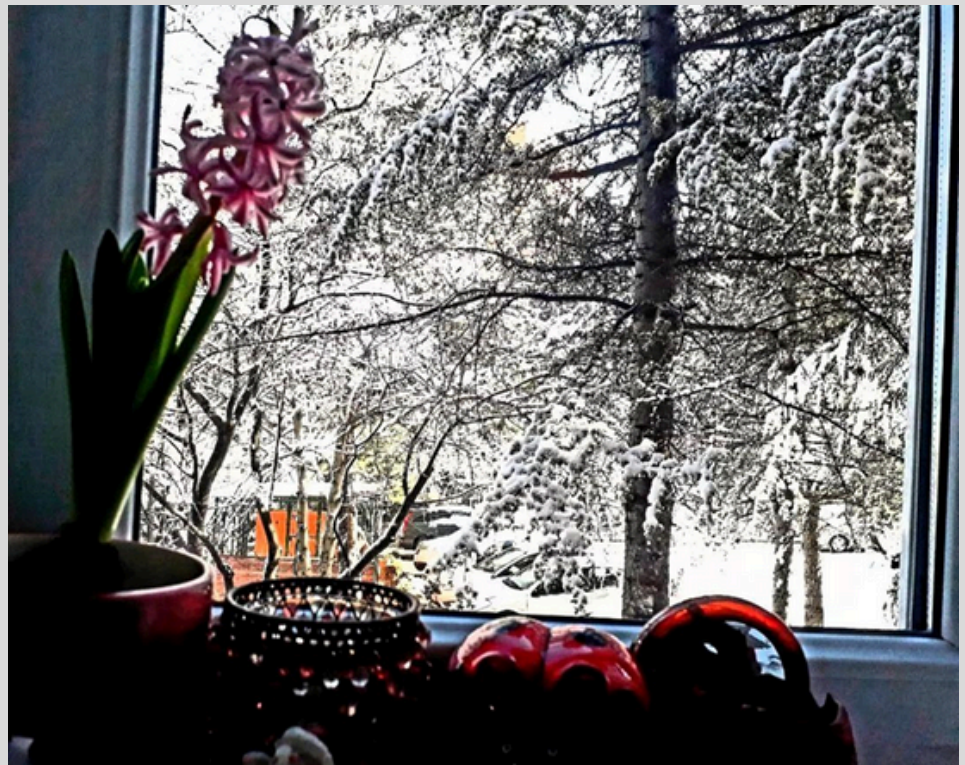
(Sayın **Fatih Fethi Aksoy**'un "Şu anda mahalle bostanımızın olduğu alanın 20 yıl önce karlar altındaki hali. Burayı kısa bir dönem voleybol sahası olarak da kullanmıştık" notuyla 05.07.2025 tarihinde yaptığı paylaşım).

(Çiğdemim Derneğinin 12.04.2025 tarihinde yapmış olduğu paylaşım).

(Sayın **Işıl Bektaş**'ın "Ekim 2016...Parkımızın açılışı" notuyla 25.12.2024 tarihinde yaptığı paylaşım).

(Sayın **Nuran Akatay**'ın "Penceremden" notuyla 05.02.2025 tarihinde yaptığı paylaşım).

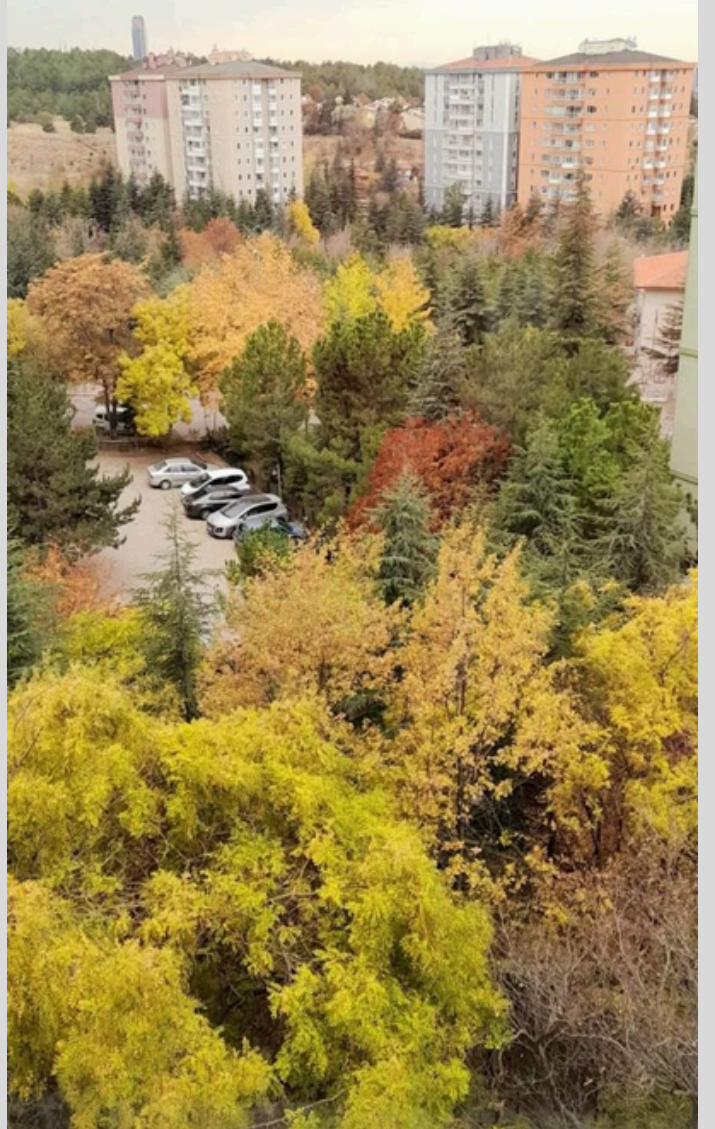

(Sayın **Fatoş Gür**'ün "*Dünya1 Vadi Sitesinden*" notuyla 24.11.2024 tarihli paylaşımı).

(Sayın **Turgut Çimen**'in "*Meral & Yaman Okay Parkı gece sakinliği*" notuyla 19.11.2024 tarihinde yaptığı paylaşım).

(Sayın **Belma Aydın**'ın "*Çiğdem'de sonbahar güzelliği- Kasım 2024*" notuyla 10.11.2024 tarihinde yaptığı paylaşım).

Trenle ilk kez geçen yüzyılın ortalarında tanışmış olmalıyım. Henüz 40 – 45 günlük bebektim. Babam demiryolcu olduğu için doğduğum hastaneden eve getirilmemden makul bir süre sonra Haydarpaşa'daki **TCDD Birinci İşletme Müdürlüğü** revirinde sağlık kontrolümden geçmişim. O zamanlar Demiryolları işletmesi sadece çalışanlarının değil, onların yakınlarının da sağlığıyla ilgilenirdi.

Lise yıllarım **Haydarpaşa**'dan kalkıp 06.56'da **Bostancı**'dan yolcu alan buharlı lokomotifin çektiği **Pendik** banliyö trenine yetişme telaşıyla doludur. Üniversite yıllarımda **İstanbul – Ankara – İstanbul** hattında çalışan tüm yolcu ve ekspres trenleri denemiş biriyimdir.

Bu birikimle, uzun mesafeli gezilerde varsa tren yolculuğu birinci tercihimdir. **Uydurulmuş ama uymamış adlandırılışla YHT**, ya da açık yazılışıyla **Yüksek Hızlı Tren** ise bana hiç bir zaman çekici gelmedi ama yine de çok kez bindim.

Uzun süredir, trenle eski sözcükle **“tenezzüh” seferi**, günümüz Türkçesiyle **“gezi” düşü** kuruyordum. Türkiye’de ilk tren seferlerinin başladığı **İzmir – Aydın ve Manisa - Kasaba** hattında yolculuk yapmak ne güzel olurdu. Sıcaklar bastırmadan planımı yaptım, eşim **Ümit**'in onayına sundum, her zaman olduğu gibi **“pek güzel”** buldu.

Sekiz güne yayılmış, dokuz farklı trenle, dört yerleşim yerindeki öğretmenevlerinde konaklamalı geziyi **29 Mayıs – 5 Haziran 2025** tarihleri arasında gerçekleştirdik.

Dönüşümüz Kurban Bayramının arife gününe rastlıyordu. Daha önce çoğunu karayoluyla gördüğümüz bölgelerde bildiğimiz yerleri programımızın dışında tuttuk. Bayram günleri birçok yörede konaklama, **yeme-içme hizmeti** alma riskinin çok yüksek olduğunu bildiğim için gün sayısını sınırlandırmak zorunda kalmıştık. Geçmiş yıllarda bayrama denk gelen bir gezide rezervasyon yaptıracağım butik aile işletmesi otelden **“Bayram’da kapalıyız”** yanıtı almış, bir öğretmenevinde sabah kahvaltısında lop yumurtaların çürümüş olduğunu kabuklarını soyarken fark etmiş, durumu bildirecek görevli de bulamamıştık.

29 Mayıs 2025 günü başladığımız yolculuktan dönüşümüzde geziyi duyan komşularımızın, arkadaşlarımızın önemli bölümü, **“hangi turla”** geziyi çıktığımızı, bir bölümü bütün bölgeyi dolaşan tren olup olmadığını sordular, kimi dostlar da **“oralarda da hızlı tren var mı?”** sorusunu yönelttiler, trenlerin kalitesini sorguladılar. O nedenle gezi izlenimlerimizi **Çiğdem’in Sesi**’nde paylaşmak istedim.

Yolculuğa başlamadan Türkiye topraklarında ilk tren seyahati tefrikasının sahibini anımsatmak isterim. **Servet-i Fünun Dergisi**’nin kurucusu, sahibi **Ahmet İhsan (Tokgöz) Bey**, İstanbul’dan trenle yola çıktığında takvimler **miladi 1892** yılını gösteriyordu. Tren henüz 20 yaşındaki **Haydarpaşa Garı**’ndan yola çıktıktan 14 saat sonra Eskişehir’e ulaşmıştı. **Ahmet İhsan Bey**’in de tarifeli tren seferi burada tamamlanmıştı. Bu kentte dinlendikten sonra o zamanki adıyla **“Kaza”** yani ilçe merkezi olan **Eskişehir**’den **Kaymakam Hayri Bey** ile **Ankara** yönüne doğru trenle yola çıktı ve rayların ulaştığı son istasyon Alpu’dan aynı trenle yeniden geldiği kente döndü.

Ankara’ya demiryolunun ulaşmasına altı aylık bir süre kalmıştı ve Ankara istasyonunun açılışından fotoğraf da **Servet-i Fünun Dergisi**’nin 94. sayısının ilk sayfasını süsleyecekti.

Bir başka anımsatmam da Cumhuriyetin ilk yıllarından. Çoğumuzun çizgilerinden tanıdığı **Cemal Nadir**, 1927 yılında bir kitapçık yayımlamış: “**İzmir – Kasaba Şimendiferleri Güzergâhı Rehberleri**”. **Ankara** tarihi garından **İzmir Mavi Treni**’ne bindikten sonra, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni **Bünyamin Tan**’ın, **Cemal Nadir**’in rehberini konu alan makalesini okuma fırsatı buldum. Yaklaşık yüz yıllık rehber, başlayacağımız gezinin bir bölümünü oluşturan **Kasaba (Turgutlu)**, **Salihli**, **Menemen**, **Alaşehir**, **Akhisar**, **Kırkağaç**, **Soma** yerleşim yerlerinin de aralarında bulunduğu demiryolu boyunca görülecek yerleri okuruna tanıtıyordu.

İlk durağımız, günümüzden 160 yıl önce **10 Ekim 1865** tarihinde demiryoluna kavuşan **Manisa** olacaktı.

Servet-i Fünun Dergisi’nden **Ahmet İhsan Bey**’in 133 yıl önce **Alpu**’dan 90 dakikada ulaştığı **Eskişehir**’e biz de tam 32 dakikada geldik. Süratimiz o yıllara göre üçe katlanmış diye sevinebilirdik. Gözlerimiz, peronda simit ve salep satıcılarını aradı, yeni düzende bunlara yer bulunamamıştı. **Eskişehir**’in efsanevi Belediye Başkanı, **Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen** o günleri, “*Tren geldikten sonra garın içinde bulunan salepçiler güğümleriyle hemen perona çıkarlar salep ve simit satışı başlar, yolcuların bir kısmı inerler biraz gara girerler ısınır, arkasından sıcak simitle tarçınlı saleplerini içerlerdi*” diye anılarının unutulmazları arasına yerleştirmişti.

Geçen yüzyılda trenle seyahat edenler için durakların kendine özgü satıcıları yolculuğun vazgeçilmezleriydi. **Nâzım Hikmet**, “*Bir tek elma almadan fakat / kalktı Sapanca’dan Anadolu Sürat Katarı / Yirmi biri elli yedi geçiyordu saat.*” dizeleri günümüzde unutulmuş bir geleneği **Memleketimden İnsan Manzaraları** arasına katmıştı.

Trenimiz **Eskişehir**’den tam zamanında 23.38’de hareket etti. **Anadolu Demiryollarında** büyük emeği geçmiş olan **Atatürk** döneminin Bayındırlık bakanlarından, adını **Ankara**’da bir tren istasyonunda da yaşattığımız **Behiç Erkin**’in anıt mezarının bulunduğu **Enveriye istasyonunu** geride bırakıp batıya doğru ilerlemeye başladık.

Tiren durdu.
Haykırışmalar oldu dışarda.
Yemekli vagonun mavi camlarına dışardan
bir şeylerle yüklü ıslak kadın ve çocuk elleri vurdu.
Baktı bu turmanan mavi ellere yemekli vagondakiler.
Bir tek elma almadan fakat
kalktı Sapanca’dan Anadolu Sürat Katarı.
Yirmi biri elli yedi geçiyordu saat.

Ve 108 kilometre cenubunda Anadolu Sürat Katarnın
giriyordu Bilecik İstasyonu’na bir başka tiren :
Haydarpaşa’dan 15:45’te kalkan katar.
Burda ne yağmur, ne rüzgâr
kar gibiydi ay ışığı.

Gezi boyunca trende geçireceğimiz tek gecede, raylardan ninni gibi gelen tıkırtıyla uykuya dalmamız geç olmadı. Sabah güneş erken doğacak ve iç **Ege**’nin güzel manzarasında yol alacaktık. Bu hattaki geçmiş yolculuklarda edindiğim alışkanlıkla saat 05’e doğru uyandım, artık **Balıkesir**’e yaklaşıyor olmalıydık. Yarım saatlik bir gecikmeyle **Kuvayi Milliye ateşinin** ilk yandığı kentlerden **Balıkesir**’e ulaştık.

Bu istasyon trenle **112 yıl önce** tanışmış, tren garı binası da o gün **12 Mayıs 1912**’de açılmıştı. **Balıkesir**’den demiryolunun Marmara Denizi kıyısında **Bandırma**’ya uzanmasıyla **İzmir**’den **İstanbul**’a yeni bir ulaşım seçeneği yaratılmıştı. Böylece Ege’nin iç kesimlerinin ürünleri de **İstanbul**’a kolaylıkla iletebilecekti.

Savaştepe, **Soma**, **Kırkağaç**, **Akhisar**, **Saruhanlı istasyonları** geride kaldı. **Saruhanlı**, tam 106 yıl önce, **30 Mayıs 1919** günü işgale uğramıştı. Aynı gün, **Alaşehir**’de **Kuvayi Milliye** adı kullanılarak gönüllü mahkumlardan silahlı bir güç oluşturmaya başlanmıştı. Bir saati aşan bir gecikmenin ardından **Manisa**’ya ulaştık. Trenden indikten sonra sohbet ettiğim demiryolcu, “*hat boyunca onarım gereksinimi olan bölgelerde belirlenen hızın altında gidildiği için her gün aynı gecikmenin olduğunu*” anlattı.

Manisa garında tren den indikten sonra batı istikametine on dakika yürüyerek iki gecemizi geçireceğimiz **Manisa Öğretmenevine** ulaştık, bavulumuzu bıraktık. **Spil Dağı**'na bakan, küçük balkonunun duvarına kırlangıç kuşunun yuva yaptığı odamıza öğleden sonra yerleşebilecektik. Biz de sabah serinliğinde 20 dakikalık bir yürüyüş sonunda **Celal Bayar Üniversitesi Hafsa Sultan Tıp Tarihi Müzesi**'ne gittik.

Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi **Ayşe Hafsa Sultan**'ın adını taşıyan 1539 tarihli şifahane, günümüzden 12 yıl önce **Celal Bayar Üniversitesi** tarafından **Tıp Tarihi Müzesi**'ne dönüştürülmüştü.

Girişin sol tarafındaki bölmelerden birinde **Manisa** doğumlu hekimlere ilişkin bilgiler bulunuyordu. Bunlardan, 1911 doğumlu **Nihat Yörükoğlu**'nun masada oturan temsili heykelinin arkasındaki tabloda, 1945 - 1947 yılları arasında **Manisa**'nın **Gördes** ilçesinde hükümet tabipliği yaptığı yazılıydı.

Ümit ile göz göze geldiğimizde aynı şeyleri düşündüğümüzü ikimiz de biliyorduk. Tarihlerle bakılırsa, **Ümit**'in babası **Dr. Azmi Gürkan**, **Gördes hükümet tabipliği** görevini **Dr. Nihat Bey**'den devralmış olmalıydı. **Dr. Azmi Bey**, askerliğini **İzmir Gaziemir**'de tamamladığı yıl evlenmiş ve ilk görev yeri **Gördes**'te çalışmaya başlamıştı. **Gördes**'e birkaç yıl önce karayoluyla gitmiş ve çok sevmiştik.

Bu ilginç tesadüfle başladığımız gezinin sonunda müze görevlilerinden yeni açılan **Manisa Arkeoloji Müzesi**'ne nasıl gideceğimizi öğrendik ve en yakın duraktan bindiğimiz otobüsle 17 **Mayıs** günü resmi açılışı yapılan müzeye ulaştık.

Kentin antik yerleşim alanlarından **Sardes**, **Aigai**, **Philadelphia** ile **Lidya Kral Mezarlarını** gezmiştik. Buralardan çıkarılan eserleri yeni müzenin açılışından sonra şimdi görme olanağı bulabiliyorduk. İlk günün yorgunluğunu öğretmenevindeki odamızda bırakıp yeni bir müze ziyareti için 31 **Mayıs Cumartesi** sabahı gidiş – dönüş sekiz saatlik tren yolculuğuna başlamak üzere yeniden **Manisa** garına geldik.

İzmir Basmane'den saat 07.30'da kalkan trende numarasız vagon için biletimizi temin ettik. Yolculuğun büyük bölümünün biletlerini TCDD'nin internet sitesinden almıştık. Kimilerini de mahallinden temin ediyorduk.

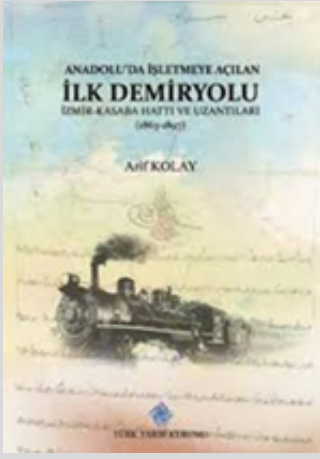
Şimdi hedef **Uşak**'ta 2018 yılında tren garının hemen yanında açılmış olan yeni müzeyi görmektir. 48 yıl bahçe içinde küçük bir binada bulunan önceki müzeyi gezeli yıllar olmuştu. Gazeteci büyüğüm **Özgen Acar**'ın gayretleriyle kaçırıldıklarından yıllar sonra Türkiye'ye getirilen Karun hazinelerinden bazı parçalar, 2006 yılında **Uşak**'taki eski müze binasında sergilendikleri alandan sahtesiyle değiştirilerek ikinci kez çalınmıştı. 23 **Ekim 2024**'te aramızdan ayrılan **Özgen Acar**, çalınma olayının hazin öyküsünü anlatmıştı. Eski müzenin güvenlik sisteminin ne denli yetersiz olduğu aşikardı.

Trenimiz, tarifede yazdığı gibi 09.04'te **Birinci yola** geldi, bekleyen yolcuları aldı ve yolun yapım tarihindeki adıyla **Kasaba**'ya doğru 09.08'de yola çıktı. Şimdiki adıyla **Turgutlu**, **Manisa**'dan 115 gün sonra trene kavuşmuştu. Böylece denizden yüksekliği 100 metreyi aşmayan güzergahtaki ilk 100 kilometre için dört yıl olarak planlanan tren inşaatı iki yıl sürmemişti. **Manisa**, **Ekim 1865**'te, **Turgutlu** da **Ocak 1866**'da şimendifer buharıyla tanışmıştı.

Turgutlu'dan sonra işler aynı hızla gitmedi. Yüklenici şirketteki yapısal değişiklikler, sel yataklarının tehlikesiz aşılması amacıyla plan düzeltmeleri gibi nedenlerle yaklaşık 76 kilometrelik yolun yapımı 6 yıl sürmüştü. Artık **Mart 1875**'te **İzmir**'den **Alaşehir**'e trenle 6 saatte gitmek mümkündü. Bizim bulunduğumuz trenle de günümüzde aynı yol yaklaşık üç buçuk saat sürüyor.

İlk trenin **Uşak**'a ulaşması için daha 12 yıldan fazla zaman vardı. Denizden 900 metre daha yüksek bir yerleşim yerine gitmek kolay değildi.

Yolda elimden düşürmediğim **Prof. Dr. Arif Kolay**'ın **Türk Tarih Kurumu**'nca yayımlanmış olan **Anadolu'da İşletmeye Açılan İlk Demiryolu İzmir – Kasaba Hattı ve Uzantılar** kitabına **Uşak**'a yaklaşırken bir kez daha göz gezdirdim.

12 Eylül 1897 Pazar günü **İzmir Basmane İstasyonu**'ndan özel trene binen meslektaşım, gazeteci ağabeylerimden bir muharririn **İzmir Gazetesi**'ndeki yazısı “**Kasaba Demiryolu Yahut Nûr İçinde Bir Cevalan (Dolaşma)**” başlığını taşıyordu. Yazıda, “*Uşak hattı üzerindeki inşaatın pek büyük ve şayan-ı ehemmiyet (önemli) olduğu zaten haber verilmiş ve yol üzerinde 20 kadar tünel ve birkaç büyük köprü olduğu söylenmiş olduğundan trende bulunan davetliler bunları görmek için sabırsızlanıyorlardı*” bilgisi aktarılıyordu.

Ahmet İhsan Tokgöz'ün İzmirli meslektaşımın 5 yıl önce yayımlanan bir bölümünü paylaştığım yazılarını yeniden anımsadım. **Ahmet İhsan Bey** de, **Bilecik – Karaköy** arasında, demiryolunun dağları yardığını, çukurlar açtığını, rıhtımlar kurduğunu, tünellerle dağları aştığını **430 metrelik** tünelin şimdiye kadar yapılanların en uzununu olduğunu, küçükü büyüklü on bir tünel daha bulunduğunu anlatıyordu.

Uşak hattındaki tüneller, Bilecik'tekilerden daha kısa, ama Ege bölgesi için daha ilgi çekiciydi. **1897** tarihli **İzmir Gazetesi**'ndeki yazıda, “*Ovanın her tarafı her dem bahar halinde bulunan zümrüt gibi palamut ağaçlarıyla müzeyyendi*” deniliyordu. Biz de aynı yolda bağları bitirip meşe palamutlarının bulunduğu bölgeye girdiğimizde, Mayıs ayının son günüydü ve bir çok ağacın ömrünün son demlerine gelmiş olduğunu üzüntüyle gördük.

Bağları geride bıraktığımızda bu kez internet üzerinden erişme fırsatı bulduğum, **Uşak Üniversitesi** öğretim üyelerinden **Prof. Dr. Elif Gürsoy**'un **Uşak Garı ve İstasyon Binaları** çalışmasıyla yolculuğumuzu sürdürmeye başladık. Benzer yapım özellikleri taşıyan istasyon binaları 125 yılı aşkın süredir yolcularına hizmet sunuyor.

Bu binalardan biri, tren yolu yapımcılarının da özel ilgi gösterdikleri **İnay İstasyonu**'nda bulunuyor. **İnay**, Roma antik kentlerinden **Blaundus**'a günümüzdeki karayolu bağlantısıyla 11 kilometre uzaklıktaydı ve 4-5 evin bulunduğu bir mezra idi. Yıllar önce **Ulubey kanyonunu** görmeye gittiğimizde **Blaundus**'a da uğramıştık.

İnay istasyonu da tıpkı birkaç saat önce geçtiğimiz **Sart istasyonu** gibi önemli arkeolojik bir bölgeden tarihi eserleri taşıyabilme olanağı yaratıyordu. **Sardes** antik kenti ile **Sart** tren istasyonu arasında ise sadece bir kilometrelik bir uzaklık vardı.

Bu satırların bir yanındaki taş bina **İnay istasyonu** ve **Blaundus**'un anıtsal taşlarını, diğer yanındaki tren istasyonu da **Sart** ve **Sardes** ören yerini gösteriyor.

Uşak'a yaklaşırken tören nedeniyle ilk açılış günlerinde süslenmiş olan, **Güneyköy, Ahmedli, İnay istasyonlarında** bu kez inen ve binen yolcu dahi olmadı. O günden günümüze ulaşan bir görüntüyü **Uşak Haber gazetesi** internet sitesinde buldum.

Uşak'a vardığımızda saatlerimiz, tren tarifesinde yazdığı gibi, tam 13.08'i gösteriyordu. İstasyon çıkışında bizi karşılayan **Atatürk heykeli** ve **buharlı lokomotif** önünde fotoğraf çektirdikten sonra hemen istasyon yanındaki müzeyi gezdik. Çağdaş sergileme tekniklerinden yararlanan yeni müzede **Karun Hazine**leri'nden örnekler bulunan bölüm sonlara yerleştirilmiş, yöreden çıkan önemli eserler tarihsel sıralamayla sergilenmişti. Kenti gezecek zamanımız kalmamıştı. Dört saatlik bir yolculuk bizi bekliyordu. Tren **Ahmetli**'den **Alaşehir**'e kadar birkaç durakta üniversiteden dönen öğrencileri indirdi, çok az yolcu bindi. **Alaşehir ve Salihli** ise en fazla yolcusu olan istasyonlardı.

Trenle **Selçuk, Denizli ve Kütahya** gezimizi gelecek ay tamamlayacağız.

Birkaç hafta önce ziyaret ettiğim **Paris**'te bazı önemli müzeleri gezme fırsatım oldu. Bunlardan beni en çok etkileyenleri ve etkilenme nedenlerimi paylaşmak isterim.

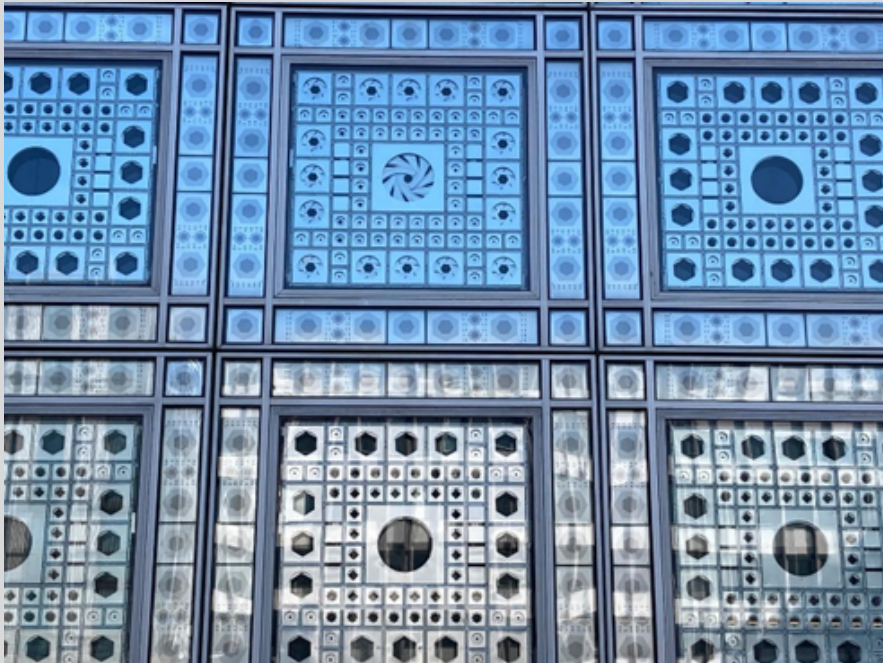
ARAP DÜNYASI ENSTİTÜSÜ (INSTITUT DU MONDE ARABE, IMA)

Arap Dünyası Enstitüsü, Fransa tarafından 18 Arap ülkesiyle birlikte Arap dünyası ve kültürel ve manevi değerleri hakkında bilgi araştırmak ve yaymak amacıyla **1980**'de **Paris**'te kurulmuş bir enstitü. O dönemde Fransa'da eski kolonilerden Arap dünyasının kültürel alanda temsil eksikliği hissedilmiş ve Arap medeniyetinin, sanatının, bilgisinin ve estetiğinin Fransız halkına tanıtımı için bir yer sağlamak hedeflenmiş.

16.894 m2'lik alana ve **77 metrelik** ene sahip, **10 katlı** müzede sergi salonları, kütüphane, oditoryum, restoran, ofisler ve toplantı odaları bulunmakta (1 Rue des Fossés Saint-Bernard, 75005, Paris). **1981-1987** yılları arasında inşa edilen binanın mimarisi Fransız mimar **Jean Novel**'e (d. 1945) ait. Bol ödüllü dünyaca tanınmış bir mimar olan **Novel** bu eseriyle **1981'de Ağa han Mimari Tasarım Ödülü**'ne layık bulunmuş (1).

Binanın iki cephesi var: **Batı ve doğu cepheleri**. **Seine** nehrine yani alegorik olarak **“batı”**yı temsil eden Fransa'ya bakan cephesi nehrin eğrisini takip ederek dikdörtgen biçimli binanın sertliğini azaltıyor ve sanki geriye doğru katlanıyormuş gibi görünüyor.

Bu müze ve mimarisinden söz etmekteki esas amacım ise “**orta doğu**”ya, yani güneydoğu Arap dünyasına yönelik cephesi. Bu cephe ortası cam daire şeklinde metal dikdörtgen motiflerle kaplı bir duvardan oluşmuş.

Uzaktan bakınca hem Arap kafeslerini hem de göz bebeğini andıran bu motiflerin içindeki **mekanik mercekler** otomatik olarak açılıp kapanabiliyor. İçeriden bakınca camların arkasında hareketli geometrik motiflere sahip metalik bir ekran görülebiliyor. Motiflerin hareketi **240 adet** foto-hassas merceğin kontrol ettiği bir motor sistemi sayesinde gerçekleşiyor. Böylece bu açıklıklar veya panjurlar binaya güneşten gelen ışık ve ısı miktarına bağlı olarak fotoelektrik özelliğiyle büyüüp küçülebiliyor ve iç aydınlatmayı da kontrol ediyor. Bu **iklim odaklı mekanizma** ile, **İslam mimarisi** tarzı filtrelenmiş ışıkla yaratılmış, yine iklim odaklı iç mekanlara gönderme yapılmış. Bu sayede teknolojinin hem yenilikçi hem de Arap kültürüne gönderme yapan kullanımı ve binanın tasarımının başarısı **Nouvel**'i üne kavuşturmakla kalmamış, müzeyi **Paris**'in **kültürel referans noktalarından** biri haline getirmiş.

Gelelim bu mekanizmanın benim açımdan önemine. Size garip gelebilir ama binayı gördüğüm anda, bir göz hekimi olarak teşhis etme içgüdüm harekete geçti. Benim bakış açımdan ışığa tepki veren yuvarlak camlı açıklıklar “**göz bebeğinin**”, panjurlar ise gözün renkli kısmı olan “**iris**” tabakasının temsili idi. Öylesine ki, ışığa daha az tepki verip küçülmemiş olanlar bir hastalığı, karanlıkta büyümeyenler başka bir hastalığı, içi beyaz olanlarsa bambaşka bir hastalığı akla getiriyordu. Doktora tezimin konusu “**göz bebeği**” olduğu için mi böyle algılıyorum korkusuna kapılarak “**kontrollü bilimsel çalışma**” yapar gibi göz hastalıklarında uzmanlık alanı benden farklı olan İrlandalı göz hekimi meslektaşım **Dr. Patricia McGettrick**'i de müzeye sürükleyip bina muayenesinde teşhisini sordum. O da aynı hastalıkları düşününce teşhisimden emin oldum ve neyse ki binaya beyin MR'ı çekirtmeye kalkmadım!

GAZZE’NİN KURTARILMIŞ HAZİNELERİ SERGİSİ (TRÉSORS SAUVÉS DE GAZA)

Enstitünün içinde **Gazze’nin Kurtarılmış Hazineseri** adlı bir sergi (3 Nisan-2 Kasım 2025) yer alıyor. **Anadolu Ajansı**’nın da haber yaptığı bu sergide, **5000 yıl** öncesi Bronz çağından günümüze **medeniyetler kavşağı Gazze**’den yakın zamanda kurtarılan **130 arkeolojik eser** sunuluyor (2,3). Gerçekten de **Kenan, Mısır, Filistin, Yeni Asur, Babil, Pers, Yunan, Roma, Bizans, İslam ve Haçlı dönemlerine** ait bu eserler zengin bir kültürel miras. Eserlerin birçoğu **1995**’te başlatılan **Fransa-Filistin kazılarında** çıkarılmış, Eserler **2007**’den bu yana **Filistin Ulusal Yönetimi** tarafından **İsviçre**’ye emanet edilmiş ve **Cenevre Sanat ve Tarih Müzesi**’nde korunmaya alınmış. Küratör **Elodie Bouffard** bu eserlere **Gazze**’li sanatsever **Jawdat Khoudery**’nin özel koleksiyonu da dahil ederek sergiyi oluşturulmuş. Son yıllarda **Gazze** özelinde Ortadoğu’daki savaşlar ve bombalarla yok edilen tarihin tam da bu yüzden her zamankinden daha çok bilinmesi gerektiği prensibinden yola çıkılarak T.C. eski **UNESCO Büyükelçisi** ve **Gazze**’ye giden son Türkiye Büyükelçisi **Gürcan Türkoğlu**’nun ülkemizde açılmasını önerdiği bu sergi sonuçta geçtiğimiz aylarda **Paris**’te açılmış. Enstitünün başkanı, Fransa’nın eski Eğitim ve Kültür Bakanı **Jack Lang** sergiyi şöyle tanımlamış: “*Terk edilmişlik ve unutulmuşluktan daha kötü bir şey yoktur. Benim bir kamu selamı olarak adlandırdığım bu sergi, canlı ve harikulade genç Gazze’ye bir saygı duruşu niteliğinde*”. Bu saygılı duruş için **kolonilerden bir tür günah çıkarma** da denilebilir.

Amforalar, heykelcikler ve heykeller, mezar taşları, duvar kabartmaları, yağ lambaları, mozaikler ve çeşitli figürinlerden oluşan sergiyi gezerken karşımıza yine bir “**göz**” **figürü** çıktı, tıpkı binanın dış cephesinden bakan sayısız gözler gibi. İslam dünyasından haberdar olduğunu öğrendiğim mimar **Novel**, sanki bu kireçtaşı üzerine pergelle çizilip oyulmuş, ortası delik göz şeklinde rozet misali yıldızlama biçiminde şekillerden oluşan bu **19.yy Osmanlı “kapı gözetleme deliğini”** biliyor ve ondan etkilenmiş gibiydi.

Hâlâ göz hekimliğinden sıyrılamayıp bu eserin fotoğrafını uzman ve kültürlü dostlarımla paylaştığımda onlara **Mezopotamya**'da “**Davut Yıldızı**” ve “**Süleyman'ın Mühürü**”, Orta Asya Türklerinin “**Tamga**”sı (mühür) ve “**Güneş Tanrısı**” sembolü, Selçuklularda “**Yıldız**”, “**Evren tasviri**” ve “**Çarkifeleği Çeviren Çift Ejder**”, Ön Asya'da 12 havariyi veya 12 imamı temsil eden “**Güneş**”, günümüzde Anadolu'da “**Yaşam Çiçeği**”, Fas'ta “**Sevgi Düğümü**” ve benzeri, benim “teşhisimden” tamamıyla farklı formları çağırtırdı.

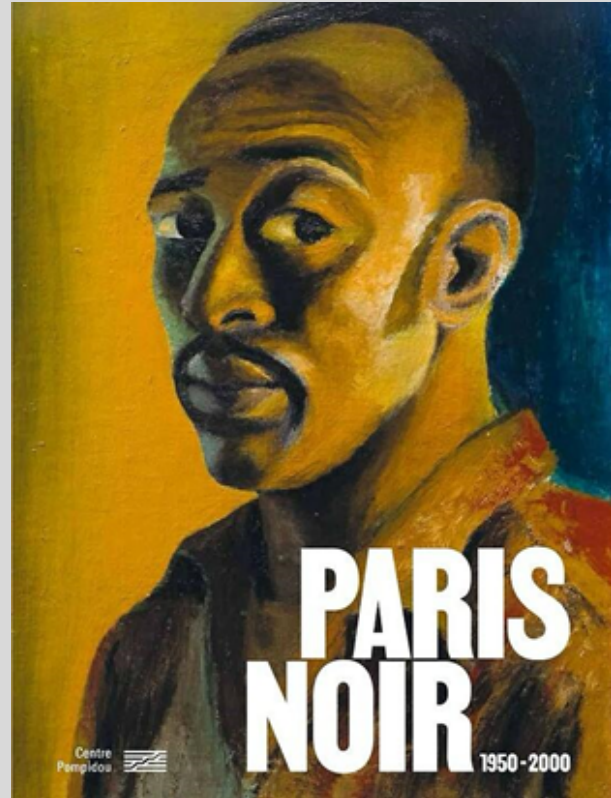

SIYAHÎ PARİS SERGİSİ (PARIS NOIR)

Yakında üç yılığına renovasyon için kapanacak olan **Centre Pompidou** müzesinde de **Arap ve Afrika dünyası** hakkında “**Siyahî Paris**” adlı bir sergi açılmıştı (4). Bu müzenin de dar bir zamanda salonlarını güneye ve doğuya açmış olması ilginç bir tesadüf veya belki tesadüf değildi. **1950-2000** dönemine ait sanatsal dolaşimler ve anti-kolonyal mücadelelere odaklanan sergide **Afrikanlı, Afro-Amerikan ve Karayipli** sanatçının 150'den fazla eseri yer alıyordu. Sergide, sanat tarihinde daha önceleri görünmez olan “**Siyahî figürlerin**” temsili aracılığıyla soyutlama, gerçeküstücülük ve figüratif sanat örnekleri bir araya getirilmiş. Adeta siyahî sanat “*biz de varız, artık görünmez olmayacağız*” diyordu.

Seçki, kölelik ve sömürgecilikten ortaya çıkan “**Siyahî olma durumu**” döneminden örneklerle başlıyor, özgürlük savaşlarının ardından **ırksal damgayı silme** girişimlerinde sanatın bir kurtuluş silahı olarak kullanıldığı örneklerle uzanıyor.

Serginin afişindeki resimdeki adamın gözlerindeki sorgulayıcı bakış bence şu mesajı veriyordu: “*Ey eskinin koloni sahibi ülkeleri, Avrupa'nın kalbi Paris'ten son yıllarda eski kolonilere günah çıkarma amacıyla batılların başlattığı “**Dekolonizasyon politikası sürecine** eserlerimizle tanıklık ediyoruz”.*

SONUÇ

Velhasıl, **Arap Dünyası Enstitüsü** binasının yüzeyindeki gözler, içindeki sergide çağlar boyunca çeşitli anlamlar üstlenmiş göz motifi ve bize bakan siyahî adamın gözlerindeki sorgulayıcı ifadeyi, aslında bir göz hekimi olarak muayene etmemem gerektiğini idrak ettim. Asıl düşünmem gereken, “bakışlarımı sadece batıya mı çevirmeye devam mı etmem gerekiyor, yoksa nicedir ihmal edilen doğuyu da menzilime almalı mıyım?” sorusu. Siz ne dersiniz?

Kaynaklar:

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Jean_Nouvel
2. <https://www.imarabe.org/fr/agenda/expositions-museel/tresors-sauves-gaza-5000-ans-histoire>
3. Biçer A: <https://www.aa.com.tr/en/europe/preserved-in-exile-gaza-s-rescued-treasures-on-display-in-paris/3555397> Erişim: 02.02.2025
4. <https://www.centrepompidou.fr/fr/programmef/agenda/evenement/VRo249Y>

Verdikleri bilgiler ve fikirler için teşekkürler ederim: (Soyadı alfabe sırasına göre) **Çiğdem Aslantaş**, **Ülkü-Metin-Özgür Bulut** (emekli öğretmenler), **Ferhan Erder** (seramik sanatçısı), **Şükrü Ertürk** (Merkez Bankası başgravür sanatçısı), **Umut İlkay Kavlak** (AB Delegasyonu Sivil Toplum ve İnsan Hakları Program Sorumlusu), **Gülnaz Karaosmanoğlu** (Ostim Vakfı Müdürü), **Dr. Patricia McGettrick**, **Dr. Bilge Şener Şimşek**, **Gürcan Türkoğlu** (Emekli büyükelçi).

Not: <https://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/pinar-aydin-o-dwyer/paris-ten-ortadogu-ya-bakisin-menzili/3639/> sitesinde 18.07.2025'te yayımlanmış ve izinle kullanılmıştır.

BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ

12 NİSAN 1996

Son yıllarda giderek artan bir şekilde ülke genelinde **orman varlığımızın** hızla yok olduğuna tanık oluyoruz. Bu iş bazen günlerce söndürülemeyen yangınlarla, bazen de **maden çıkartmak, yerine sanayi tesisi kurmak ya da toplu konut yapmak** gibi gerekçelerle toplu imha şeklinde olabiliyor. Hatta bazen tarla açmak gibi çok küçük amaçlar için de ormanlar yok edilebiliyor.

Bu yıl da hemen her yaz olduğu gibi ülkemizin çeşitli yerlerindeki ormanlarda art arda yangınlar çıktı. Maalesef bu yangınlar çoğunlukla, sonunda yanacak yer kalmayınca kadar günlerce devam etti, halen de ediyor. Son olarak **Eskişehir**'de yaşadığımız yangın felaketinde **beşi orman işçisi, beşi de AKUT isimli sivil toplum örgütü görevlisi** olmak üzere 10 vatandaşımızı kaybettik, içimiz yandı.

Sonuçta orman varlığımız gözlerimizin önünde giderek yok oluyor ve ne yazık ki ülkemiz hızla çölleşiyor. **NASA**'nın yaptığı bir araştırmanın sonuçlarına göre, Türkiye'de toprakların bilinç dışı kullanımı nedeniyle **2040** yılında çölleşme tehlikesi yaşanacağı hususu **2013** yılında açıklanmıştı. ⁽¹⁾

Farkında mıyız bilemiyorum ama aslında bindiğimiz dalı kesiyoruz. Halbuki, binilen dalın kesilmesi, **Nasreddin Hoca** fıkralarına bile konu olmuştur. Bu fıkra yüzyıllar boyunca nesillerden nesillere aktarılacak bugüne kadar gelmiştir. Günümüzde de birbirimize anlatıp gülüyoruz. Gülüyoruz gülmesine de, öyle görülüyor ki; fıkranın anlamı, verilmek istenen mesaj pek de anlaşılamiyor.

Bu tür kıyım haberlerini okurken hep, **Kızılderililere** ait olduğu bilinen “*Son ırmak kurduğunda, son ağaç yok olduğunda, son balık öldüğünde; beyaz adam paranın yenmeyen bir şey olduğunu anlayacak*” sözünü anımsarım. Öyle görünüyor ki, **bu sözün anlamını kavradığımızda iş işten geçmiş olacak.**

Bizlere ilkokulda **Hayat Bilgisi**, ortaokulda **Tabiat Bilgisi** derslerinde hep şunlar öğretilmişti: **Ormanlar doğal oksijen kaynaklarıdır ve iklim üzerinde düzenleyici etkisi vardır.** Sadece bulundukları bölgenin havasını temizlemekle kalmazlar; aynı zamanda oraların bol yağış almasını da sağlarlar. Ayrıca ormanlardaki ağaçların kökleri toprağı tutarak **erozyonu ve sel baskınlarını** önler. Barajların ekonomik ömürlerini uzatır. Sağladığı yağışlarla su kaynaklarını besler. Birer **zenginlik kaynağı olan ormanlar** hem bulundukları yörelere, hem de ülke ekonomisine çok önemli katkılar sağlar.

Son yıllarda ülke genelinde yağışların ve su rezervlerinin azalmasında, sıklıkla yaşanan sel ve heyelan felaketlerinde; havaların insan sağlığını hayati ölçüde olumsuz etkileyecek kadar fazla ısınmasında, **ormanların bilinçsizce yok edilmesinin** önemli rolü bulunduğu, yadsınamaz bir gerçektir.

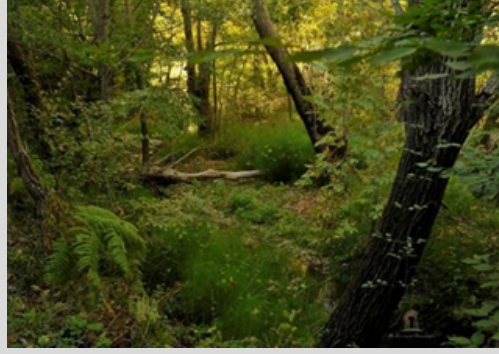
Birleşmiş Milletler (BM) desteğiyle hazırlanan ve ülkemizin **2030**'da ciddi bir kuraklıkla karşı karşıya kalabileceği uyarısının yapıldığı yeni bir raporda **Türkiye** ile ilgili olarak, çöl iklimine benzeyen bir iklimin görülmesi olasılığının artması nedeniyle bu **kuraklıktan etkilenme potansiyeli en yüksek ülkeler arasında** görüldüğü, ülkenin **%88**'inin çölleşme riskiyle karşı karşıya olduğu, **21. yüzyılın sonunda** Türkiye'de yağış oranlarının **%30** oranında düşeceği şeklinde ifadeler yer almaktadır.⁽²⁾

Maalesef ormanların yok edilmesi sadece bizde değil, tüm dünyada da çok önemli bir sorun. **Voice Of America (VOA)** **Türkçe**'nin **08.01.2022** tarihli haberine göre; dünyanın akciğerleri sayılan **Amazon Yağmur Ormanlarındaki kayıp, 2021** yılında bir önceki yıla göre **%22** oranında artmış. **Amazon Ormanları**'nın **%60**'ından fazlasını barındıran **Brezilya**'daki **ormansızlaştırma**, sadece **2021** yılında **13.235 km²**'ye ulaşmış. Bu büyüklük, yüzölçümü **11.586 km²** olan **Katar**'dan ya da **Türkiye**'nin 64 ilinin yüzölçümünden daha fazlaymış. **Sosyo-Çevre Enstitüsü (ISA)** verilerine göre **2021** yılında, yalnızca **Brezilya**'daki yerlilerin topraklarında **18 milyon** ağaç kesilmiş. Dünya oksijeninin **%20**'sini üreten ve yaklaşık **3 milyon** bitki ve hayvan türüne ve **2,2 milyon** civarında **Kızılderiliye** ev sahipliği yapan **Amazonlardaki** orman kaybının temel nedenleri arasında, **yeni tarım alanları oluşturma, maden çıkarma, altyapı projeleri, yangınlar ve ağaç kesme** gibi faaliyetler bulunuyormuş.⁽³⁾

Görüldüğü üzere ormanların yok edilme sebepleri her yerde aynı.

Son yıllarda ülkemizde ne zaman bir orman yangını meydana gelse veya ormanların maden sahaları haline dönüştürülmesi söz konusu olsa ya da bu alanlara dev inşaatlar yapılsa; genellikle yetkililerden şu klasik açıklamayı duyuyoruz: “Sonrasında tekrar ağaçlandırılacaktır”.

Esasen bu açıklamalardan, ormanlar ile ağaçlandırılmış alanların birbiriyle aynı olduğu; yok edilmiş bir orman sahasına bir miktar ağaç dikildiği zaman oranın orman olacağına sanıldığı anlaşıyor.

Oysa ki, **ormanlar ve ağaçlandırılmış alanlar** birbirinden çok farklı yapılardır. Orman demek, sadece ağaçlık bir alan demek değildir. Bir orman yok edildikten sonra, oraya veya bir başka yere çok sayıda da olsa ağaç dikilince maalesef orası orman olmuyor; **park veya ağaçlık alan** oluyor.

İlginçtir ama ormanların sadece **ağaç topluluğu** olarak algılanması yanlışlığı, sözlüklerde ve ansiklopedilerde de görülüyor. Örneğin **Türk Dil Kurumu**’nun (TDK) **Türkçe Sözlüğü**’nde orman kelimesinin anlamı; “*Ağaçlarla örtülü geniş alan; bu ağaçların bütünü*” olarak verilmektedir.

1972 basımlı **Meydan Larousse Ansiklopedisi**’nde de ormanın ilk anlamı, **TDK** sözlüğündeki gibi “*ağaçlarla örtülü geniş alan; bu ağaçların tümü*” diye tanımlanmış. Bu açıklamalardan da anlaşıyor ki, her iki tanımlama da; ormanlık alanlarda sadece **toprak üzerindeki ağaçlar** dikkate alınarak yapılmış. Halbuki ormanlar, yalnızca ağaçlarla kaplı alanlar değillerdir.

Wikipedi ise ormanı; “*Belirli yükseklikteki ve büyüklükteki çeşitli ağaçlar, çalılar, otsu bitkiler, mantarlar, mikroorganizmalar, böcekler ve hayvanlar bütünü*” içeren, topraklı alanda genellikle doğal yollardan oluşmuş bir kara **ekosistemidir**” şeklinde tanımlıyor.⁽⁴⁾

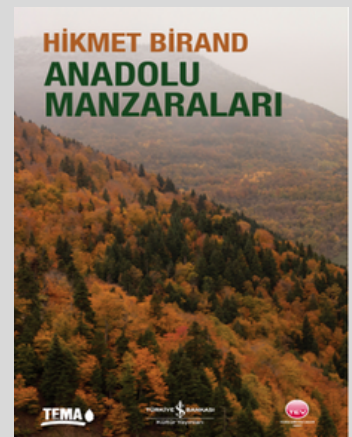
Gerçekten de **ormanlar**; ağaçlar da dahil, tüm bitki örtüsüyle, toprak üstü ve toprak altında yaşayan hayvanlarıyla, diğer canlılarıyla, mantarlar ve mikroorganizmalarıyla, çeşitli bitki artıklarının çürüyüp, çözülmesi sonucu zenginleşen toprak yapısıyla; ağaçlandırılmış sahalar ve parklardan çok farklı yapıdaki **ekosistemlerdir**.

Türkiye’de **bitki sosyolojisi** alanının kurucusu olan, **1972** yılında kaybettiğimiz **Prof. Dr. Hikmet Birand**’ın, **1957** yılında yayınladığı “**Anadolu Manzaraları**” isimli bir kitabı var. Herkesçe okunması gereken çok yararlı ve öğretici olan bu eser, günümüzde **TEMA Vakfı** ve **Türk Eğitim Vakfı** işbirliğiyle, **İş Bankası Kültür Yayınlarından** tekrar yayınlanmıştır. Sade ve akıcı anlatımıyla, bir oturuşta sıkılmadan okunabiliyor. Fazla uzun değil; toplam 98 sayfa.

Hikmet Birand Hoca, ormanın ne olduğunu çok açık bir şekilde anlattığı bu eserinde; ormanları birer ağaç tarlası, kereste fabrikası olarak görmenin yanlışlığını, orman toprağının tarım toprağı olmadığını önemle vurguluyor ve **ormanların kendi kendini onaran bir düzeni** olduğunu; **toprağını bile kendinin yaptığı**; **kendinin işleyip, gübrelediğini**; bir orman yakılıp, kesilip yok edildiğinde orman toprağının çok kısa sürede ne hale geldiğini ve özelliğini nasıl yitirdiğini, örnekleriyle son derece güzel ve anlaşılır bir şekilde açıklıyor.

Kitapta, hocanın **1950**’li yıllarda **Anadolu’daki bitki örtüsü ve orman yapısıyla** ilgili gözlemleri, ormanların aslında ne olduğu ve önemi, ormanlarla ilgili günümüzde de yaygın şekilde yapılan yanlışlıklar; kesinlikle sıkmayan, sürükleyici bir üslupla anlatılmış.

Sanırım bu kitabı okuyan herkes; **yüzyıllarda oluşmuş bir ormanın yok edildikten sonra yerine fidan dikildiğinde, oranın orman olamayacağını** anlar.

Keşke tüm yetkililer, yöneticiler, bürokratlar, siyasiler başta olmak üzere insanlarımız bu kitabı okusalar. Ayrıca okullarda öğrencilere dağıtılabilsen, en azından okul kitaplıklarına dahil edilse. İnaniyorum ki, geleceğimiz olan çocuklarımızın ve gençlerimizin; ormanların birer ağaç topluluğu olmanın çok ötesinde, **aslında ne olduğunu, neden korumamız gerektiğini öğrenmelerine ve ormanları gerçekten sevmelerine** önemli katkı sağlanmış olur.⁽⁵⁾⁽⁶⁾

Kitabı, internetteki çeşitli kitap sitelerinden PDF olarak indirip okumak mümkün. Ayrıca, internetteki muhtelif kitap satış sitelerinde, **42.00 TL**'den başlayan fiyatla satılıyor. Günümüzde en ucuz sigara paket fiyatının **75 TL**. olduğunu dikkate alırsak; *"Kitaplar pahalı; o yüzden alıp okuyamıyoruz"* demeden, herkesin alıp okuyabileceğini düşünüyorum.

Esasen tüm bu hususları içerecek şekilde kaleme aldığım bir yazı, **2022** yılı yaz başında, olası orman yangınları öncesinde, **Çığdemin Sesi Dergisi**'nin **Nisan 2022** tarih ve **73. sayısında**; ardından **Temmuz 2023** ayı sonlarında **Akbelen**'de yaşadığımız **büyük orman kıyımı** ve yaz ayları boyunca sürekli çıkan orman yangınları nedeniyle **Çığdemin Sesi Dergisi**'nin **Eylül 2023** tarih ve **89. sayısında** yayınlanmıştı. Ancak bu yıl da henüz daha yaz aylarının ortalarında olmamıza rağmen ülke genelinde art arda çıkan ve günlerce söndürülemeden devam eden, son olarak da **Eskişehir**'de **10 şehit** verdiğimiz, hepimizin yüreğini dağlayan orman yangınlarını görünce söz konusu yazıyı güncelleyerek bazı ilavelerle yeniden yayınlamak istedim.

KAYNAKÇA :

⁽¹⁾<https://m.t24.com.tr/haber/nasa-uyardi-2040-yilinda-turkiye-col-olabilir,229521>

⁽²⁾<https://www.bbc.com/turkce/articles/c80pdkvn135o#:~:text=%22T%C3%BCrkiye%20yar%C4%B1%20kurak%20ve%20toprak,or anlar%C4%B1%20y%C3%BCzde%2030%20oran%C4%B1nda%20d%C3%BCC5%9Fecek.>

⁽³⁾ <https://www.voaturkce.com/al/amazon-ormanlari-ndaki-bir-yillik-kayip-katar-dan-buyuk/6388368.html>

⁽⁴⁾ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Orman>

⁽⁵⁾ Çığdemin Sesi Dergisi'nin Nisan 2022 tarih ve 73. sayısında yayınlanmış olan, H. Suat Ilgaz'ın "Anadolu Manzaraları İsimli Kitabın Tanıtımı" başlıklı yazısı.

⁽⁶⁾ Çığdemin Sesi Dergisi'nin Eylül 2023 tarih ve 89. sayısında yayınlanmış olan, H. Suat Ilgaz'ın "Kesiyoruz, Yakıyoruz da; Ya Sonra ..." başlıklı yazısı.

Gelecekte savaşlar madenler yüzünden değil, su ve yiyecekler yüzünden çıkacak. O günler geldiğinde **zeytin ve zeytinyağı** en kıymetli değer olacak. Bunu hiç unutmayalım.

Aşağıdaki bazı bilgiler **Ege** kıyılarında yaşayanlara, tereciye tere satmak gibi olacak ama yine de **Çiğdem Sesi** dergisi okurlarına, zeytinin öneminden ve nasıl var olduğundan söz ederek yazıma başlamak istiyorum.

Avucunuza sığacak kadar **20 – 25 cm boyunda simsiyah bir kuş** düşünün, bazen karga yavrusu zannedilir, bazen de kuzguna benzetilir ama değildir. Sarı gagalı, parlak tüylü ve insanlar için kutsal bir kuştur O.

En çok neyi sever biliyor musunuz?

Zeytini.

Bir çırpıda yutar, yerde gördüğü her zeytin tanesini. Kursağını onlarla doldurup gider yuvasına. Kursağında öğütür etli meyve kısmını ama çekirdeğini öğütemez tabii. İşte işin aması da, onun işçiliğinde ve doğasında saklıdır. Bunu anlamak için, **zeytin ağacının doğasını** yakından bilmek gerekir öncelikle.

Zeytin ağacı sıcak ve kurak iklimlerde yetişen, suya az ihtiyaç duyan bir bitkidir. Bu yüzden hem dalları, hem de çekirdeği sert olur. Diğer yandan, **yetiştirilmesi en zor bir ağaçtır** da. Toprak bile bu odunu sert, kuru ve kalın ağacın, aynı özellikteki çekirdeğini filizlendirmek için çaresiz kalır çoğu zaman... Bakmayın siz onun **Akdeniz**'de yaygın olarak görülmesine.

Zeytinin tarihi **8.000 yıl önceye** kadar dayanır. **Nuh Peygamberle** başlayan hikayesi, **Antik Yunana, Mısırlılara, Romalılara** kadar uzanır. Oralarda, en eski tarihi **3.700** yıldır... İlk defa neredeydi, sonra nasıl bu coğrafyaya geldi pek bilinmemekle birlikte, zeytinin yetiştirilmesi ilk kez **M.Ö. 4.000** yıllarında **Anadolu**'da başlamış ve buradan **Akdeniz**'in diğer ülkelerine yayılmış olduğu güçlü bulgularla kanıtlanmıştır...

Tüm bunlar, **insan gücüyle zeytin ağacının yaptığı yolculuktur**. Peki zeytini en çok yayan, onu oradan oraya taşıyan, çekirdeğinin doğada en kolay şekilde filizlenmesini sağlayan **karatavuk kuşunun**, zeytin yetiştiriciliğine katkısını biliyor musunuz.? Tarih boyunca kutsal sayılan zeytinin, kutsal yandaşlarından biridir **karatavuk kuşu**.

Zeytinin dostlarından biri **incir ağacı**, diğeri ise **bu kuştur**. Zeytinin olmazsa olmazıdır bunlar. **Karatavuk kuşunun** zeytin ağacına, yani **doğal yayılım** yolculuğundaki katkısına gelince, gerçekten kutsal bir görevi vardır bu süreçte.

Çünkü, **karatavuk kuşu** kursağında öğüttüğü, etli kısmından arta kalan odunsu zeytin çekirdeğini, kursağındaki kum ve küçük çakıl taşları ile ve de salgıladığı kuvvetli asitle iyice inceltip, nemlendirir. Daha sonra, filizlenecek kadar incelttiği zeytin çekirdeğini en elverişli coğrafyada ve en uygun mevsimde, toprağa bırakır **karatavuk**.

Bu nedenle, bu kuşun neslini sürdürmesi çok önemli olup, soyunun yok olmasına mutlaka engel olunmalı, dolayısıyla çoğalmasına katkı sağlamak, hepimizin en önemli görevi olmalıdır. Bu aşamada bir türlü seveemediğim **doğa düşmanı avcılar**ın da, bu konuda mutlaka yardımcı olmaları gerekmektedir.

Zeytinin ikinci dostu İncir Ağacı

Türkiye Zeytin Dostu Derneği üreticileri, zeytin sineği zararlısıyla mücadelede, mutlaka **incir ağaçlarından** yararlanmanın büyük önemine inanıyorlar. Dolayısıyla, üniversitelerle birlikte planladıkları çalışmayla, zeytinliklerde kullanılan **kimyasal ilaçlama yerine**, incir ağacı dikilerek **biyolojik ilaçlama** yapılmasının yaygınlaştırılmasını amaçlıyorlar. **Balıkesir**'in **Ayvalık** ilçesinde **zeytin sineği** ile mücadelede de, eski dönemlerdeki gibi **incir ağacından** faydalanmanın önemine işaret ediyorlar.

Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi ile **Türkiye Zeytin Dostu Derneği**'nin yönetim kurulu üyesi **Hüseyin Bozkurt**, geçmişte her zeytin bahçesinde çok sayıda **incir ağacı** bulunduğunu, bunun da nedeninin, **zeytin sineği ile mücadele** olduğunu söylüyor. Zeytin sineği ile mücadelede **biyolojik ilaçlamadan** yana olduklarını kaydeden **Hüseyin Bozkurt**, **"Kimyevi ilaçlamalarda, çeşitli yan etkileri bulunan ilaçlar kullanılmakta. Biyolojik ilaçlamalarda ise uğur böcekleri, zeytin sineklerinin larvalarını yiyerek beslenir. Bunun dışında zeytin ağacı ile incir ağaçları aynı dönemde meyve verir. Bu dönem, zeytin sineğinin üremeye başladığı zamanlardır. Zeytin sineğinin, zeytin ağaçları ve zeytin meyvesine zarar vereceği dönemlerde, iyice olgunlaşan incir ağaçlarının meyveleri bal dökmeye başlar. İncirin balı, zeytin sineğine cazip gelir ve zeytin yerine incir meyvesini tercih eder. Zeytinliklerdeki incir ağaçları, tıpkı bir paratoner gibi zeytin sineklerini üzerine çeker. İncir balını yiyen zeytin sinekleri bir süre sonra zehirlenerek ölür.**

Mübadele öncesinde Anadolu'nun Ege kıyılarında yaşayan **Yunanlıların**, her zeytin tarlasına **3-4 adet incir ağacı** dikmiş olmasının sebebi de budur. Oysa bizim özellikle **yeni nesil zeytin üreticilerimizin** birçoğu bu gerçeği bilmedikleri için, zeytin bahçelerindeki yüzlerce incir ağacını “sinek topluyor” diye kesmişler ve odun yapmışlar!! Bunun sonucunda ise günümüzde **zeytin sineği** başta olmak üzere, **zeytin zararlısı uçkunlar** çoğalmıştır. Bunun birileri tarafından zirai ilaç satabilmek için kasten yapılıp yapılmadığını bilemiyorum ama ben bir zeytin üreticisi olarak ülkemizdeki üniversitelerin, ilgili kürsülerinin bu konuyu ele almalarını istiyorum” diye konuştu.

Antik dönemlerde zeytin ağacını kesmenin cezası **ölümdü**. Çünkü **zeytin, hayatın ta kendisi idi**. Zeytin sıkılınca yağı ile yaralar iyileştirilirdi. Meyvesi yenir, şifa bulunurdu. Sıcak havalarda gölgesinde oturulur, serinlik yaşanırdı. Kuruyan dalları yakılınca insanlar ısınır, yağı karanlık gecelere ışık olurdu. Olimpiyatlarda kazanan sporcunun başına, **zeytin dalından taçlar** takılırdı. İmparatorlar bile halk içine çıkarken, **zeytin dalından taç** takardı.

Onun için zeytin, devamlı **kutsal bir meyve** oldu. Yeni doğan çocuklar zeytinin yağıyla kutsandı. Dolayısıyla zeytinyağı için **sıvı altın** dendi. Ve en önemlisi, zeytin **ekmeğe katık** olurdu. Kırgınlar, dargınlar barışmak için, birbirine **zeytin dalı** uzatırdı. Çünkü, **Zeytin dalı** her zaman **barışın sembolü** olmuştu. Hiç bir zaman, ne savaşın sembolü oldu, ne de zeytin ağaçlarının kesilmesine izin verdi insanlar.

Oysa **günümüz zihniyeti**, binlerce yıl önce yaşayanlardan daha geri bir düşünce içinde ne yazık ki. Onun için, hiç bir değerli maden, yüzlerce binlerce yaşta olan o ağaçları yok etmeye değmez.

Günümüzde **Suudi Arabistan** bile **20 milyon** zeytin ağacı dikip, **11 bin ton zeytinyağı** elde ederek tükettiğini biliyor musunuz? Onlar çölde bile zeytin ağacı yetiştiriyorlar ama bizler, var olan zeytin ağaçlarını kesip taş ocağı açmaya çalışıyor, kömür çıkarıyor ve de her yeri betonla kaplamaya devam ediyoruz ne yazık ki !

**“Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir,
İleri !” ,
M.Kemal ATATÜRK**

*İpek iplikten köprü kurulur, incecikten gönüle.
Kimi tuta, kimi kopara, kimi geçe, kimi kala.
Bir hayalden bir hayale, kimi ağlaya, kimi güle.
Kapılma hiç esen yele, düşürür ya dile, ya dala.
Çok söyleme derdini, derdi pınar yapıp akıtırılar.
Kimi alır satar, kimi atar tutar, hiç görünmezler.
Sermaye kimine neler neler, her birinde kâr güder.
Kimi dolu küpünü yok der, kimi aç bırakır, tok der.
Yalan dünya dedikleri, kulpu yok, kopmuş kızgın tava.
Bilmezsin. Kimini üstte tuta, kimini baştan sava.
Kiminin attığı hava, getirmez kimini hiç tava.
Kiminin sürdüğü sefa, kime cefa, hepsi bir hava.
Aldanma, kadir bileni her nerede, zordur bulması.
Kimine olgundur meyvesi, tez gelir sonra arkası.
Kiminin kalındır ensesi, makbulu boynun incesi.
Kiminin güvencesi, kiminin de tez elden kopası.
Hazıra dağ dayanmaz derler, azar azar, tüketesin.
Kimi varlığın, kimine yokluğun, açlığın, tokluğun.
Kimi har vurup harman savuran, kimi durup düşünen.
Güven der bilesin, tez gelir sonra arkası yarının.*

Üyelik kartlarınızı derneğimizden alabilirsiniz. Üyelik aidatlarınızı ve her türlü bağışınızı makbuz karşılığında derneğimize ödeyebilir veya aşağıdaki hesap numarasına gönderebilirsiniz.

T.İş Bankası Ankara Çukurambar Şubesi 4379 – 0001560

IBAN NO: TR73 0006 4000 0014 3790 0015 60

*sınır yok yerle gök arasında
yerle gök arasında sıkışmak zor
ince bir çizgi yaşamak*

*hep tetikte
hep korku içinde
kaygılarımız yüreklere çöken bir sis gibi*

*adım sesleri gittikçe yaklaşıyor
kan bulaşmaya görsün bir kez çiçeklere*

*sustuk
hep sustuk
acımasızca dövülen kadınların
acı haykırıışlarını bile duymaz olduk
yağmur çiselemesi değildi hıçkırıkları
tam ortasından çatladı taşlar
öldürüldüler
hunharca öldürüldüler*

*duyun artık
duyun
susarak bağıyorlar*

*saniyeler ne çok uzun bazen
yaşam ne çok kısa
çürütür kan köklerini çiçeklerin
akınca
çığlıklar geliyor her yerden
duydum
gözümle duydum
ölüyor kadınlar
öldürülüyor
kanıksadık ölümleri
köpürdü kan*

*her şey kayıp gidecek mi elimizden
suskunluğumuz nereye kadar
bekleyişler kış uykusunda gibi*

*gözlerinizi görüyorum
görüyorsunuz
görüyorum duyuyorsunuz
bir suskunluk
bir sessizlik
bir korku*

*acımızı yaşayamaz olduk
öfkemiz acımızdan büyük oldu*

ACILARIN SUSKUNLUĞU

*her gün gözyaşı ile yaşıyoruz
her gün bir acı
biz ve her şey*

*boynu bükük suçlular gibi acımız
korku içinde
suskun
korku içinde acılarımız
boynu bükük
suskun*

*suskunluklar içinde acımız
boynu bükük
korku içinde
suskunluklar
unutulabilir mi*

acılar susuyor şimdi

İNSANLIK DRAMI

*ateş topları yağdı gökyüzünden
fosfor bombaları yağdı*

*masum insanlar
kadınlar
çocuklar
çocuklar
çocuklar*

*çok çocuk öldü
çok çocuk öldü*

*çok savaş gördü bu yerküre
çok kan döküldü her savaşta
ölüm böylesine acımasız olmamıştı*

*açlık
susuzluk
kan
gözyaşı
acı
derin bir acı*

bir utanç yaşıyor gazze'de

DOĞADA ÇÖP YOK!

- Büyük resmin çok küçük bir parçasını iyileştirmek için çalışıyoruz.
- Evsel organik atıkları, miadı geçen ilaçları ve doğadan gelen park- bahçe atıklarını sahipleniyoruz.
- Kaynağında karıştırılmış atıkların tesislerde ayrıştırılma maliyeti çok yüksek!
- Ülkemizde düzenli depolama alanı 88.
- Düzensiz (Vahşi Depolama) Alanı 2000 civarında.
- Ayrıştırma ve dönüşümde öncelikle öncelikler değişmelidir.
- Ekolojik ve ekonomik kayıpların farkındayız.

Tel: (0312) 285 2047 - 0530 660 9583

Çığdem Mah. 1551.Cadde No:14-A

Çankaya-Ankara

www.cigdemim.org.tr

Değerli komşularım,

Sevgili **Betül TEKİN**'in lezzetli tariflerini çok kışkırdığım için bu sayıda ben de kediler için www.diyabetikkedi.com web sitemizde sevgili **Fulya ŞAHİNOĞLU PEKDİNÇER**'in dağarcığındaki değerli bilgileri paylaştığı bir yazıya (2019'da yayımlandı) (<https://www.diyabetikkedi.com/karbonhidratli-besinler/>) yer vermek istedim. 2019'dan bu yana bazı canlarımız (annem dahil) artık hayatta değil. Ama çok kaliteli bir yaşam sürdürdüler. Yine bu yazıda bahsedeceğim gıdaları almak, **günümüz ekonomisinde** hepimizi zorlayabilir. Ancak yazının içerdiği bilgiler, pek çok hayvansever komşumuz için yol gösterici ve değerli olacaktır diye düşünüyorum.

Keyifli okumalar...

KARBONHİDRATLI BESİNLER (19 Eylül 2019)

Hazır mamalardaki karbonhidratların, eklenen katkı maddelerinin, kedi ve köpeklerde yaptığı tahribatla ilgili her gün yeni araştırmalar yayınlanıyor. Zaten belki kendi evimizdeki, belki de çevremizdeki iyi bakılan hayvanlarda bile **böbrek, karaciğer, diyabet, kanser** vakalarının arttığını rahatça görebiliriz.

Bunların çoğu **beslenme** ile ilgilidir. **İyi beslemek** uğruna hangisini seçeceğimizi şaşırdığımız **kuru mamaların** ilk etkisi zaten **kabızlık** olarak karşımıza çıkar. Önceleri sanırsınız ki, kedilerin dışkısı hep **kati** olur. Zaman ilerledikçe, **kabızlık kronikleşir**. Başka sorunlarla yuvarlanıp, büyüyerek içinden çıkılmaz hale gelir.

Ev mamasına geçtiğimizde bile, **karbonhidrat oranı** konusunda bir türlü hemfikir olamayız duyarlı dostlarımızla. Sitemizde de bu konu ile ilgili olarak aylarca kıyasıya yazışmalar yapmıştık (<https://www.diyabetikkedi.com/tr/2007/08/28/karbonhidratli-besinlerle-ilgili-tartismalar/>). Aradan geçen 12 yıl sonra, değerli görüşlerinden sıkça yararlandığımız dostumuz **Fulya ŞAHİNOĞLU PEKDİNÇER** ile tekrar bu konu hakkında yazıştık. Bunca yıl sonra, fikrinde değişen bir şey olmuş muydu diye merak ettim. Çünkü benim fikrim değişmişti. Aşağıda, daha yeni yaptığımız yazışmayı bulacaksınız. Sonra da bendeki değişiklikleri yazacağım. Umarım yararlı olur.

Fulya ŞAHİNOĞLU PEKDİNÇER:

Beslenme konusunu artık **karbonhidratı** hiç eklemeyen yapıyorum uzun yıllardır. **%85-90** gibi **protein**, kalanı da **çeşitli sebzelerle** oluşturuyorum. Amerika'daki holistik sitenin önerisine uyduk. Çocuklar büyüdükçe, mamadaki karbonhidrat oranını kilo almasınlar diye zaten çok düşürmüştüm, sonra da tamamen kestik. **Genetik böbrek sorunları** yüzünden yine yıllardır etin cinsine ve miktarına göre uygun oranda **yumurta kabuğu** ekleyip fosforu bağlayarak besliyorum. Bunun gerçekten çok faydasını gördük. **Tahıllı besleme** ile **tahılsız besleme** arasında bariz bir fark gözlemleyemedim doğrusunu isterseniz.

Bizim evde üç tane de dışardan sahiplendiğimiz yerli **melez kedimiz** var. **Abdül** ev maması da yerken, diğer iki kız **konserve ve kuru mama** yiyor sadece. Tüm inadıma rağmen onları ev mamasına yönlendiremedim. Yalnız tahıl karışık olduğu için onların **dışkıları** çok daha hacimli ve sanki daha rahat yapıyorlar. **Proteinle beslenenlerde** belki vücut kullandığı için çok fazla dışkı oluşmuyor, daha minik ebatta ve biraz da zorlanma var sanki. **Tahıl**, şişip kolonu doldurduğu için hem **kolon temizliği** de yapıyor. Bunu **sebze** ile çok başaramıyorsunuz. **Çok abartmadan, tahıl eklemekte** hala bir sakınca göremiyorum açıkçası. Elbette temel gereksinimleri belli ama **sıfır tahıl** ne kadar doğrudur kısmında çok emin olamıyorum.

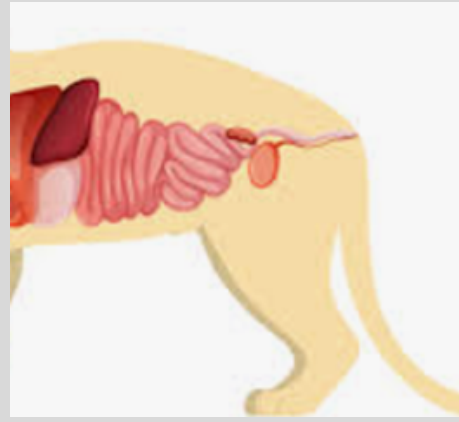
Haydar bu yaz başı bizi çok korkuttu. Çok temizlik yapan bir kedi, her sabah düzenli taramama rağmen tam tüy dökme dönemine denk gelince, anormal bir **kabızlık** çekmeye başladı, baktım yapamıyor. Röntgende **tüy topağı** bağırsağın beş ayrı yerinde **tıkama** yapmıştı. **Tahılla** beslenen bir kedi olsaydı bunun başımıza geleceğini hiç sanmıyorum. **Sebze** yumuşatıyor muhakkak ama **kolon temizliği** yapmıyor. Dışardan aldığımız çocuklarımız deli gibi temizleniyorlar, üstelik taratmıyorlar da ama buna rağmen dışkılamaları mükemmel.

H. Fatoş GÜR:

Şimdi de beni dinleyin:

Yıllarca veteriner önerisi ile **kuru mamaların Premium** olanlarını kullandım. Ama **biri kanser, biri diyabet hastası, biri karaciğer, diğeri böbrek hastası** oldu. Tedavileri için yine önerilen mamaları kullandım, sonuç hüsrandı. Çok geç olsa da, **ev mamalarına** geçtim. Türlü araştırmalar yaptım. Damak tatlarına uydurabilmek için her yolu denedim. Çünkü kuru mamalarda öyle bir **aroma** vardı ki, bizim bunu yakalamamız mümkün olamıyordu. Öğrendim ki, **aromalar kimyasal**, kullanılan **yağlar sağlıksız**. İçinde olduğu öne sürülen **vitamin ve mineraller** hikâye.

Özetle şöyle anlatayım: Bu hayvanların doğaları gereği, metabolizmalarının **kaliteli hayvansal proteine, hayvansal yağa ve minerallere** ihtiyacı var. Hangi mamanın içeriği bu denli kaliteli olabilir ki? Metabolizma, onlara dayatılan gıdayı tolere etmek, yararlanabilmek, adapte olabilmek için var gücüyle çalışır. O kadar çok çalışır ama bir türlü ihtiyacı olan besine kavuşamaz. Özellikle kuru mamalar, çılgın aromalarıyla mideyi doldurup, **mekanik doyumu** sağlar. Ama hücreler “açızzzz” diye bağırp durur. **Kuru mamanın** sindirilebilmesi **12-13 saat** sürer. Oysa **hayvansal saf protein 4-5 saatte** sindirilir. Kuru mama bu süre zarfında midenin dibine **çamur** gibi oturur. Ayrıca yüksek karbonhidrat içeriği hemen şekere dönüştüğü için, **kısa sürede acıkır, gene yer, kan şekeri yükselir, daha fazla insulin salgılanır, yine acıkır** ve bir kısır döngü başlar. Bol karbonhidrat nedeniyle **kilo alır. Bağırsak geçirgenliği** artar, genişler.

Biz on yıllarca **önce bağırsakların önemini** tartışır, onları desteklemek için çare arardık. Artık bağırsaklara “**ikinci beyin**” adını veriyor bilim adamları. **Kimbilir, belki de birinci beyindir de, beyin onun taşeronudur.** Önümüzdeki yıllar bunun da cevabını verecektir.

Peki, ben artık ne yapıyorum? Annemin kedisi **Kismet**’ten biraz bahsederek cevap vereyim. **Kismet**, yaşamının ilk birkaç yılında hep kuru mamayla beslenmiş. Sonra **annemin kızı** olmuştu. Annem ona kuru mama verse de, **Kismet** iltifat etmiyor, annemden **tavuk but, göğüs eti** bekliyor, **hayvansal protein ve hayvansal yağ** ihtiyacını giderebiliyordu. İyi bir düzen kurmuşlardı ancak bağırsaklarının bir miktar **posa ve karbonhidrata** ihtiyacı vardı.

Doğadaki kediler, avladıkları farelerin midelerindeki tahıllardan da yararlanırlar. Yukarıdaki linke gittiğinizde, orada bununla ilgili ayrıntılı bilgi bulabilirsiniz. Bu eksiklik, onda çok ağır olmasa da, **dışkılama sorunu** yarattı. Annem bazen ağlardı “*hala dışkılamadı*” diye. Annem yaşlı olduğu için, onun ihtiyacı olan karışımları hazırlayamıyordu. Benim götürdüklerimle sorun çözülüyor, bir süre sonra yine başlıyordu. Annem felç geçirip, **Kismet**’le birlikte bizimle kalmaya başlayınca, **Kismet**’le daha yakından ilgilenmeye başlayabildim, **çiğ kıyma, tatlı kabak** ve çok az miktarda **karbonhidratla** sorun büyük ölçüde çözümlendi.

Fakat yılların bağırsaklarında yarattığı az da olsa **tahribat**, yaşı ilerledikçe yeniden sinyal vermeye başladı. Keşke yıllar önce keşfetseymişim dediğim **paçaya** başladığımdan beri, **Kismet** artık çok daha sağlıklı. 2 Ağustos 2019’da **20. Yaşına** girdi. Kilosu iyi, hareketleri ve tüyleri yaşlı bir kedi gibi değil. Kimse yaşını tahmin edemiyor.

Kismet’in ev mamasına ön hazırlık:

Şimdi **Kismet**’in ve diğer iki köpeğimin **beslenme protokolüne** geçelim. Ayda bir kez, Ulus Hal’deki sakatatçıma gidip, **tavuk boyun, yürek, taşlık, kanat ucu, dana böbrek, kelle eti, dil, bolca dalak ve paça** alıyorum. Hepsini ayrı ayrı haşlayıp, evdeki kıyma makinemde çekiyorum. Aynı makineyle **tatlı kabak, maydanoz, dereotu, havuç gibi sebzeleri** de ayrı ayrı çekip, paketliyor ve küçük paketler halinde dondurucuya atıyorum. **Dalağı** sonra anlatacağım.

Artık **paçaya** geçelim. Zaten temizlenmiş olarak satılan paçaları düdüklüde bol suda en az 3 saat haşlıyorum. Soğuduktan sonra suyunu süzüp ayırıyorum.

Paçanın kemiklerini dikkatle ayırıyorum, etlerini derisi ile birlikte blenderdan geçirip, ayırdığım suyu ile karıştırıyorum, buzdolabına kaldırıyorum. Ertesi gün jel haline gelmiş olan bu karışımı küçük poşetlerde yine dondurucuya atıyorum.

Dalak, yüksek aroması nedeniyle, bizim kurtarıcımız. Dalakları da bol suda haşlayıp, robottan geçirip, suyu ile seyreltip, yine dondurucuya atıyorum. Ama sulu dalaktan ve paçadan birer küçük bardak daima buzdolabında hazır bulunuyor.

Gelelim **karbonhidrat kaynağıma**. Hazır ununu kullanmadığım **yulaf ezmesini** yine blenderdan geçirip un haline getiriyorum ve bir kavanozda yine hazırda bekliyor. Büyük köpeğim itiraz etmediği için, ona pul pul olan yulaf ezmesini doğrudan kullanıyorum. Ama kediler seçici oldukları için **un haline getirmekte** yarar var.

Artık mamayı hazırlayabiliriz:

Bir gece önce dondurucudan dolaba indirdiğim **ya tavuk malzemeleri ya böbrek ya kelle eti ve dil pürelerinin** olduğu küçük paket ve sebzelerden birinin paketi, buzdolabında çözülüyor. Mama vereceğim zaman, protein kaynağının içine **1 çay kaşığı sebze püresi, Kısmet için ½ çay kaşığı, köpeklerim için 1 çorba kaşığı yulaf kepeğini** ve **paça suyu veya dalak suyunu** karıştırıp (**Kısmet için 1 dolu tatlı kaşığı, diğerleri için 1 dolu çorba kaşığı**), servis ediyorum. Bu beslenme sisteminde, hem günlerce aynı mamayı yememiş ve bıkmamış oluyorlar, hem de farklı besin almış oluyorlar. Paçanın içindeki **doğal yağ, kolajen ve protein**, hücrelerinin ihtiyacını giderirken, **bağırsak florasını da düzenliyor, eklemlerini ve bağ dokularını** güçlendiriyor.

Dalağın **besin değerinin** yanı sıra **yüksek aroması**, seçici hayvanlara bile mamayı yediriyor. Geçmiş yıllarda kedilerimin son günlerinde, beslenmeleri aksamasın diye, dalağı ezip, **çiğ olarak verdiğimde** reddetmiyorlardı.

“*Bu kadar yüksek protein böbreklerine zarar vermiyor mu?*” diye düşünebilirsiniz. Yukarıda **Fulya Hanımın** da belirttiği gibi, mamasına **gün aşırı yarım çay kaşığı haşlanmış yumurta kabuğu tozu** ekliyor ve böbreklere asıl zarar veren **Fosforu bağlayıp**, bağırsaklardan atılmasını sağlıyorum (fosfor bağlayıcı ilaçlar olmasına rağmen, ben doğal bağlayıcıyı tercih ediyorum). Bunu, köpeklerime de yapıyorum. **Kısmet**, bize geldiğinden beri veteriner yüzü görmedi. Son 2 yıldır çok fazla su içip, çiş yapıyor. Büyük ihtimalle **böbrek yetmezliği** var. Ama **20 yaşında**, bu normal. Çok zamanının kalmadığını bilsem de, hala çok sağlıklı olması önemli. Tahlil yaptırdığımda, kan değerlerinde pek çok sorun göreceğimi biliyorum. İlaçlar, iğneler, serumlar başlayacak. Stres, travma nedeniyle **çöküş** çok hızlanacak. Onu didikletmek istemiyorum. Çok güzel yiyor, kilosu iyi, bacakları sağlam, tüyleri pırıl pırıl. Yaşa bağlı olarak duyma ve görme kaybı ileri olmasına rağmen, gardırobun üstündeki yatağına da rahatça çıkıp iniyor, terasta güneşleniyor, evin içinde kısa gezintiler yapıyor, kucakta mırlıyor. Daha ne isterim.

İlaveler:

Mamalarına, içinde **Taurin** de olan **multivitamin, Omega3, haftada 3 kez çiğ yumurta sarısı** (<https://www.diyabetikkedi.com/tr/2007/11/22/yumurtanin-besin-degeri/>), **yumurta kabuğu, C vitamini** ve havanda dövdüğüm **kuru zencefili**, lifli olarak birazcık ekliyorum.

Bütün bunlar çok ayrıntılı görünse de, **ayda 1 günlük hazırlık** safhasından sonra, bir ay boyunca rahat ediyorum.

Umarım, pek çok canımız, bu tariflerden faydalanır ve sağlıklı yaşar.

Değerli Komşularımız,

Çevrimiçi Dergimizin önceki sayılarında, **14-15 Mayıs 2025** tarihlerinde mahallemizdeki **Hasan Ali Yücel Sosyal Bilimler Lisesi**'ndeki öğrencilerin projelerinin yer aldığı sergiyi gezip, öğrenci ve büyük emekler vererek hazırladıkları 2 projeyi sizlerle paylaşmıştım. Aşağıda tüm proje katılımcılarının toplu fotoğrafını görüyorsunuz. Bu sayımızda da, **Dede Korkut Felsebiyatı** isimli bir başka projeyi tanıtmak istiyorum. Öğretmenlerimizin ve öğrencilerimizin ellerine sağlık. Keyifli okumalar diliyorum...

DEDE KORKUT FELSEBİYATI

Sibel Efendioğlu

Danışman Öğretmen

Öğrenciler:

Belianay Budak

Nesrin Gül Kaba

İrem Demir

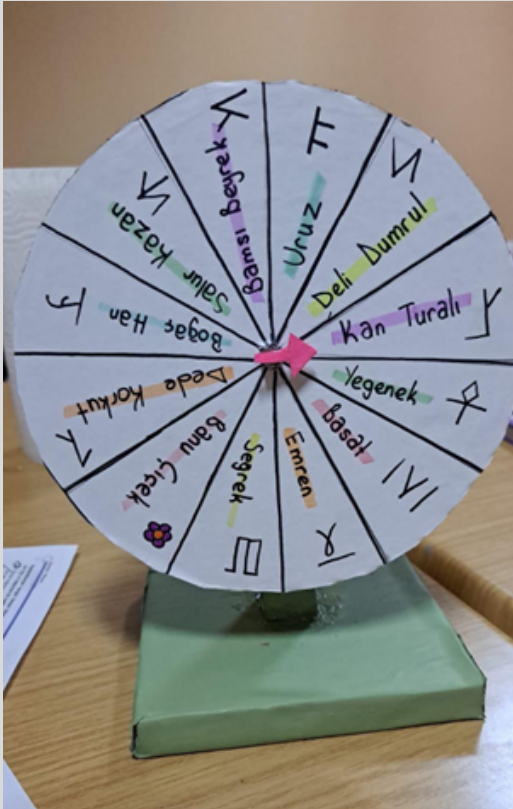
Cahit Sürücü

Hasan Âli Yücel Sosyal Bilimler Lisesi olarak bu yıl üçüncüsü düzenlenen **“Tubitak 4006 Bilim Fuarı”**nda öğrenciler **Belianay Budak, Nesrin Gül Kaba, İrem Demir ve Cahit Sürücü** öğretmenleri **Sibel Efendioğlu** ile birlikte **felsefe ve edebiyatı** buluşturan bir projeyi daha hayata geçirdiler.

“Dede Korkut Felsebiyatı” isimli projede öğrenciler, duygu ve düşünceleri en kolay ve en doğru yoldan sanatsal biçimde ifade etmeye aracı olan **edebiyatın felsefe ile olan ilişkisine** dikkat çekip edebi yazım biçimlerinde hayat bulan **felsefi unsurları keşfetmeyi** ve felsefeyi edebiyat ile daha anlaşılır hale getirmeyi hedeflerken, Türk kültüründe önemli bir yere sahip **Dede Korkut** hikâyelerinde geçen felsefi soru ve problemleri araştırdılar.

Proje, **edebiyatın gerek felsefi düşüncenin aktarılmasındaki rolü ve faydasına vurgu yapması gerekse felsefeyi Türk toplum yapısının ana bileşenlerinin içinde göstermesi** açısından öğrencilere fayda sağlayacak aşamaya getirilmeye çalışılırken, 12 destansı hikâyeden oluşan **Dede Korkut** kitabında geçen **felsefi analize etkileşimli içerik** ile ulaşmayı planladılar. **UNITY 6** adlı oyun motoru versiyonlarını kullanarak, **Dede Korkut** silüetinin içine yerleştirdikleri hikâyelerin görsellerinden herhangi birinin üzerine tıklayan kişi, o hikâyenin içinde geçen **felsefi sorulara** ulaşabildi. Bu sayede eğlenceli ve bireysel bir öğrenme süreci yakalayan öğrenciler, edebiyatın etkisiyle felsefi problemleri anlamada ve felsefi düşünceler ortaya koymada daha keyifli bir ayrıcalık yakaladılar.

Proje sayesinde öğrenciler, gerek İslamiyet öncesi Türk toplum yapısını yansıtan gerekse İslamiyetle birlikte Türk kültürünün yeni İslami kavramlarla karşılaşmasının anlatıldığı **Dede Korkut** kitabındaki kavramsal örgü sayesinde felsefeyi kolaylıkla hayata geçirebilecekler.

YAZ AYLARINDA İŞİTME CİHAZLARINA BAKIMIN ÖNEMİ ODYOLOG YAREN KILIÇ

Yaz ayları, artan sıcaklık ve nem oranları nedeniyle **işitme cihazları** için zorlu bir dönem olabilir. Bu dönemde terleme, toz, su buharı ve dış ortamdaki nem, cihazın elektronik aksamına zarar verebilir. Bu nedenle **yaz mevsiminde işitme cihazlarının düzenli bakımı** büyük önem taşır.

Terleme, cihazın mikrofon ve hoparlör girişlerinde nem birikmesine yol açabilir. Bu da ses kalitesinde bozulma ya da cihazın tamamen çalışmaması gibi sorunlara neden olabilir.

Aynı şekilde, plajda ya da havuz kenarında geçirilen zamanlar, **cihazın suyla temas etme riskini** artırır.

Yaz bakımında dikkat edilmesi gereken başlıca adımlar şunlardır:

Günlük Temizlik: Cihaz her gün yumuşak ve kuru bir bezle silinmeli, kulak kiri ve toz kalıntıları nazıkçe temizlenmelidir.

Nem Giderici Kullanımı: Cihazlar, özellikle gece yatmadan önce nem alıcı kutulara konularak nemden arındırılmalıdır.

Pil Kontrolü: Sıcak havalar pil ömrünü etkileyebilir. Pillerin düzenli olarak kontrol edilmesi ve yedek taşınması önemlidir. Pil kapağı gece açık bırakılmalıdır. Şişmiş veya oksitlenmiş piller kesinlikle kullanılmamalıdır. Şarjlı cihazlarda **orijinal şarj cihazları** kullanılmalıdır.

Profesyonel Bakım: Yaz boyunca en az bir kez odyoloğunuz tarafından cihazın genel kontrol ve bakımı yapılmalıdır.

Bu basit ama etkili önlemler sayesinde, işitme cihazınızın performansı yaz aylarında da yüksek seviyede korunur ve cihazınızın ömrü uzar.

SAĞLIK KÖŞESİ

UYKU

CEREN TÜRKER - PETROLÇÜLER SİTESİ

Yaş Dönemi	Önerilen Uyku Süresi
Yeni doğan (0-3 ay)	14-17 saat
4-11 aylık bebek	12-15 saat
1-2 yaş yürüme çağı	11-14 saat
3-5 yaş okul öncesi	10-13 saat
6-13 yaş ilköğretim dönemi	9-11 saat
14-17 yaş gençlik dönemi	8-10 saat
18-25 yaş genç yetişkin	7-9 saat
26-64 yaş yetişkin	7-9 saat
65+ daimi genç	7-8 saat

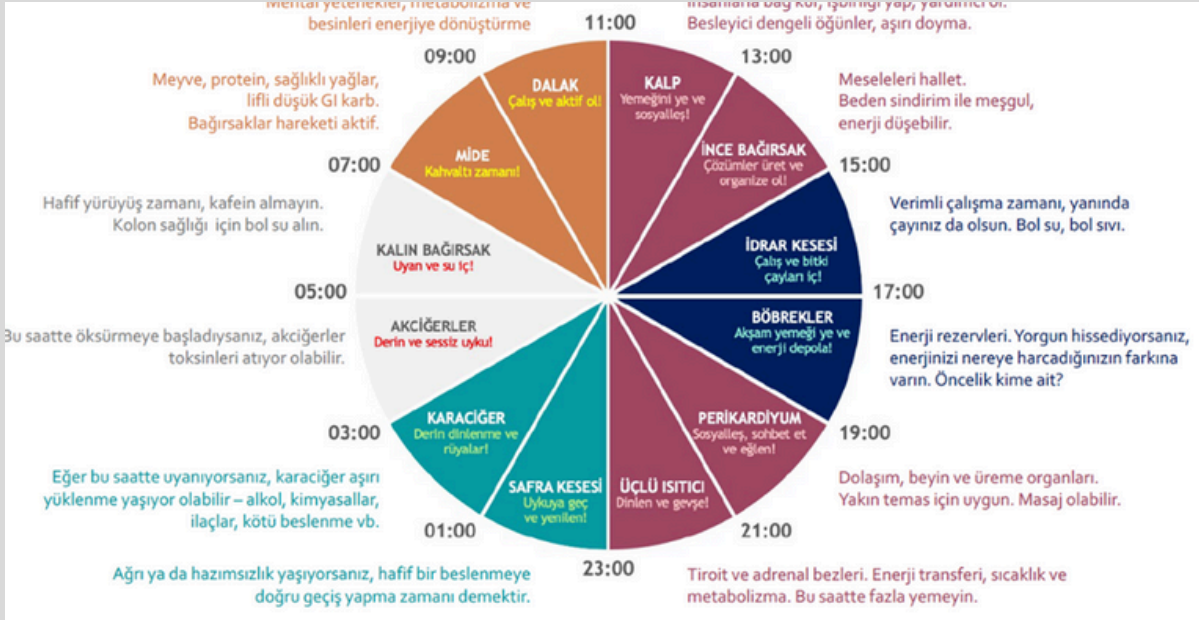
Uyku; beynin ve vücudun dinlenmesi için ihtiyaç duyduğu doğal bir dinlenme halidir. Uyku sayesinde enerjimiz yenilenir, hafızamız güçlenir ve sağlıklı kalırız.

Yaşlara göre ortalama uyku süresi yandaki tabloda görülebilir.

Genellikle 2 hafta boyunca 6 saatten az uyunduğunda, performans seviyesi 24 saat boyunca uyumamış bir kişi ile aynı olur. 4 saat civarındaki uyku ile performans seviyesi ise 2 hafta sonra 2-3 gün boyunca hiç uyumamış biri ile aynı seviyeye düşer.

Uyku Neden Gereklidir?

- Beynin onarımını ve yenilenmesini sağlar:** Hafıza, öğrenme ve problem çözme yetileri uykuda pekişir.
- Vücut sağlığının korunmasını sağlar:** Bağışıklık sistemi, hormon dengesi, metabolizma ve hücre yenilenmesi uykuda aktif çalışır.
- Duygusal dengenin korunmasını sağlar:** Uyku, ruh hali düzenlenmesi ve stresle başa çıkmada önemli rol oynar.

Sağlıklı Uyku Düzenini Bozan Unsurlar

- Uyku esnasında **ışığa maruz kalmak**.
- Düşük kan şekeri** ve diğer **kortizol** (stres hormonu) **tetikleyiciler** (ani stres , alerjen vb).
- Yatak odasında **elektromanyetik alan** ya da **cep telefonu, kablosuz aygıtlar, elektrikli battaniye, doğal olmayan yatak malzemeleri**.
- Akut ya da kronik herhangi bir .
- Alkol, uyku hapları, derin ya da REM uykuyu baskılayan ilaçlar**.
- Uçak yolculukları ve vardiyalı çalışma**.
- Alarmlı saatler**. Özellikle yüksek ve ani sesli alarmlar.

Fonksiyonel Wellness Açısından Daha İyi Bir Uyku İçin Öneriler Uyarıcıları Azaltın ya da Bırakın

- Yatmadan önceki 3 saat boyunca **alkol almayın**.
- **Kafein içeren içecek ya da yiyecekleri** 14.00'dan sonra almayın. Kafein sizi çok etkiliyorsa öğlen 12'den sonra almayın.
- **Egzersizleri** 18.00'dan önce tamamlamaya özen gösterin.

Geceye Doğru Gerginlikleri En Aza İndirin

- Yatma zamanına doğru **endişe oluşturabilecek durumlardan kaçının**.
- Yatmadan **haber izlemeyin**.
- Yatakta **heyecanlı, gerilimli şeyler izlemeyin**.
- Uyku öncesi **tartışmaktan kaçının**.
- Uyumadan önce **tartıştığınız konuyu bir sonuca bağlayın**.
- Uyuyamadığınızla ilgili **negatif yargıları tekrarlamaktan kaçının**.
- Uyurken **meditasyon dinleyin**.

Uyku Hazırlığı ve Planlama

- Genellikle **aynı saatte yatmaya ve uyanmaya özen gösterin**. Böylece biyolojik saatiniz uyumlanmış olur.
- Yatmak için **23.00 sonrasını beklemeyin**. 22.00-02.00 arası uyunan uykunun birçok iyileştirici ve yenileyici niteliği vardır. Melatonin hormonu bu saatlerde salgılanır.
- Yatma öncesi **büyük öğünler ve baharatlı yiyecekler yemeyin**.
- Uyumadan 3 **saat önce tüm yemek işleri bitmiş olsun**.
- Uyumadan önce **250-400 ml'den fazla su içmeyin**.

Uyku Mabedi Hazırlıkları

- **Koyu renk perdeler** tercih edilmeli. Gerekirse **göz maskesi** kullanılmalı
- **Oda sıcaklığı** maksimum 21 derece olmalı
- **Sessiz ortam** olmalı. Gerekirse kulak tıkacı kullanılabilir.
- **Işık ve elektromanyetik alan** olmamalı. Odada Tv ve wifi kullanan cihaz olmamalı. Alarm için pilli saat olmalı.
- **Yatak malzemeleri** doğal, nevresimler koton ya da doğal kumaş olmalı.
- Zayıf dolaşımdan yakınıyorsanız **yatak çorabı** kullanılmalı.
- **Tartışmalar** için başka oda kullanılmalı.

ÇİĞDEMİM
1996

www.cigdemim.org.tr

Çiğdem Mah. 1551.Cadde 14-A
Çankaya-Ankara

+90 312 285 20 47
+90 530 660 95 83

f in t i y @

/cigdemimdernegi

+90 507 868 57 70

BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ

SAMET DURAN
ÇİĞDEMİM DERNEĞİ BURSİYERİ

Yanık Hakkında Temel Bilgiler

Yanık; kimyasal madde, elektrik, ısı ve benzeri etkenlere bağlı cilt veya derin dokuların hasar görmesidir. Derinliği, yaygınlığı ve lokalizasyonu ciddiyetin belirlenmesinde önemlidir.

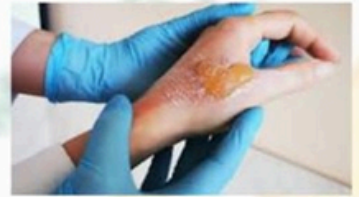
Yanık dereceleri

1. Derece: Sadece epidermisi tutar, yüzeyseldir. Kızarıklık, ağrı ve hafif ödem görülür.
2. Derece: Epidermis ve dermisin bir kısmı etkilenir. Büller oluşur. Islak, parlak ve ağrılıdır.
3. Derece: Tüm cilt katmanları etkilenir. Sinir uçları da yandığı için genelde ağrısızdır. Deri sert ve kurudur.
4. Derece: kas, tendon ve kemiğe kadar ilerlemiştir. Genellikle elektrik yanıklarında görülür.

Acil Müdahale

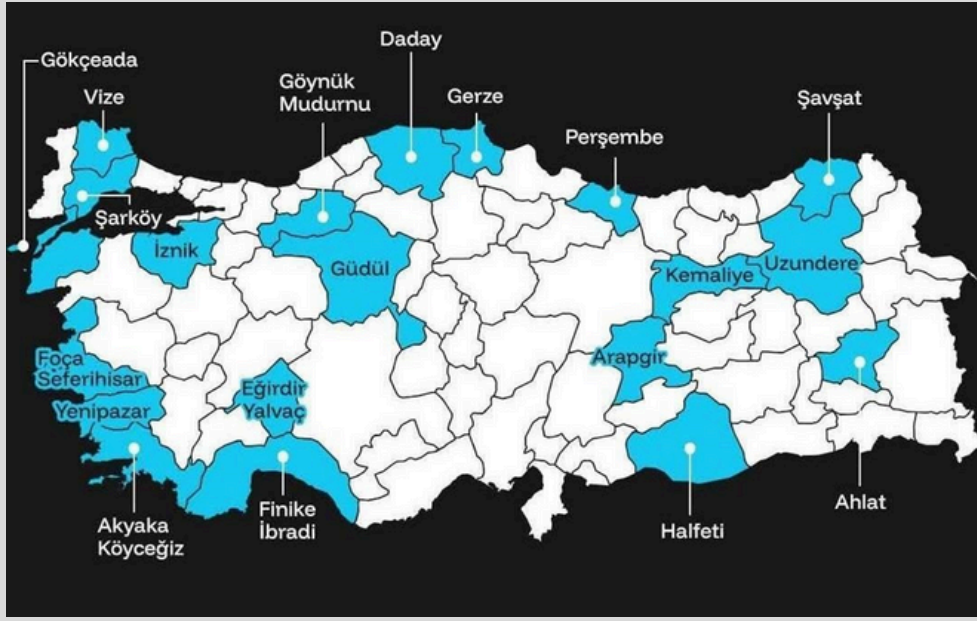
- ◆ Yanık alanına soğuk (ama buzsuz) su uygulayın (15–20 dk).
- ◆ Kıyafetleri çıkarmayın ama yapışmışsa zorlamayın.
- ◆ Yanan bölgeyi temiz bir örtüyle kapatın (steril bez tercihtir).
- ◆ Ağrı varsa parasetamol verilebilir.
- ◆ Kabarcıkları patlatmayın.
- ◆ Elektrik veya kimyasal yanıklarda hemen hastaneye sevk edin.
- ◆ Solunum sıkıntısı varsa, acil havayolu desteği gerekebilir.

Önemli Hatırlatmalar

- 1) Yanıklar enfeksiyona çok yatkındır → aseptik yaklaşım şart
- 2) Yanıklarda sıvı-elektrolit dengesi kritik öneme sahiptir
- 3) Psikososyal destek de ihmal edilmemelidir
- 4) Her yanık hastası travma hastasıdır → sistemik yaklaşım gerekir

Yanık yerinin iyileşirken diğer derilerle birleşmemesi çok önemlidir. Bu yüzden yanık kısım diğer kısımlardan ayrı tutulmalıdır. Örneğin kol yanıklarında tenis topu tutuşu yapılır. Buradaki amaç derinin iyileşirken ayrı kalmasıdır. Aksi halde basit müdahale ile kurtarılabilecek deriye cerrahi müdahale gerekebilir ve sonuçları kötü olabilir.

Türkiye’de **sakin şehirlerimizin** sayısı **2024** yılında **26** idi. **2025** yılında **Denizli - Çameli** sakin şehir şartları var olduğu için **27. şehir** olarak başvuruldu. Toplantı sonunda 27. şehir olarak tescil edildi.

Aslında Türkiye’de sakin şehir olmaya çok aday ilçe- şehir var. Başvuru şartları yerine getirilip aday olunmalılar. Birkaç örnek vermek gerekirse, **Sakarya** ilinden **Taraklı ve Karasu**, **Edirne**’den **Meriç ilçesi**, **Kocaeli- Kandıra**, **Balıkesir- Sındırgı**, **Uşak ve Çankırı**’nın bütün ilçeleri sakin şehir olabilir. Bunlar benim örnek verdiklerim. Belediyeler bu fırsatları değerlendirmelidir. Coğrafi ürün gibi **şehrin tescil edilmesi**, gelişimi ve turizm açısından önemlidir.

Ahlat- Bitlis, **Akyaka - Muğla**, **Arapkir - Elazığ**, **Daday - Kastamonu**, **Eğirdir - Isparta**, **Finike - Antalya**, **Foça - İzmir**, **Gerze - Sinop**, **Gökçeada - Çanakkale**, **Göynük - Bolu**, **Gündül - Ankara**, **Halfeti - Şanlıurfa**, **İbradı - Antalya**, **Iznik - Bursa**, **Kemaliye - Erzincan**, **Köyceğiz - Muğla**, **Mudurnu - Bolu**, **Perşembe - Ordu**, **Safranbolu - Karabük**, **Seferihisar - İzmir**, **Şarköy - Tekirdağ**, **Şavşat - Artvin**, **Uzundere - Erzurum**, **Vize - Kırklareli**, **Yalvaç - Isparta**, **Yenipazar - Aydın**

Cittaslow, "yavaş/Sakin şehir" anlamına gelen ve yaşam kalitesini artırmayı amaçlayan uluslararası bir harekettir. **1999** yılında İtalya’da başlamış olan bu hareket, hızlı kentleşmenin ve modern yaşamın getirdiği stresin olumsuz etkilerini azaltmayı hedeflemektedir. Bir kentin **Cittaslow** olması için **Cittaslow felsefesine** uygun hareket etmesi, nüfusunun **50.000’in altında** olması ve **Birlik’e** sunduğu başvuru dosyası üzerinden yapılan değerlendirmeden geçer puan alması gerekmektedir.

Manisa'nın doğusunda bulunan "Sardes Antik Kenti ve Bin Tepeler Lidya Tümülüsleri"nin, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kaydedilmesiyle Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki alanlarının sayısının yirmi ikiye ulaştı.

Fransa'nın başkenti **Paris**'te düzenlenmekte olan **Dünya Miras Komitesi**'nin 47. Oturumunda **UNESCO Dünya Mirası Listesi**'ne kaydedildiği, bu kayıtla Türkiye'nin **UNESCO Dünya Mirası Listesi**'ndeki alanlarının sayısının **yirmi ikiye** ulaştığı belirtildi.

Sardes Antik Kenti; Milattan Önce (MÖ) 8-6. yüzyıllarda Lidya Krallığı'nın başkentliğini yapmış, bölgedeki ilk Demir Çağı devleti olarak önemli bir güç merkezi haline gelmişti. Lidyalılar, madeni parayı icat etmeleri, büyük zenginlikleri ve özgün sosyokültürel yapılarıyla biliniyor. Sardes, akropolis, surla çevrili şehir merkezi ve sur dışındaki yerleşimler ile tümülüs tarzı mezar alanları olmak üzere üç ana bölümden oluşuyor. Kentin üst kesiminde devasa surlar ve teraslama sistemi, alt kesiminde ise kerpiç evler, kayaya oyulmuş mezarlar ve altın rafinerisi bulunuyor. Kent, yaklaşık 3 bin yıl boyunca kesintisiz olarak yerleşime açık kalmıştı.

Bin Tepe Lidya Tümülüsleri; Sardes'in kuzeyinde yer alan Bin Tepe nekropolünde, 119 tümülüs, 75 kilometrekarelik geniş bir alana yayılıyor. Tümülüslerin yapımına MÖ 7. yüzyılda başlanmış olup Alyattes Tümülüsü gibi örnekler, dünyanın en büyük anıtsal mezarları arasında yer alıyor. Lidya sonrası dönemde Persler de bu mezarları kullanmaya devam ederken, tümülüs geleneği MÖ 4. yüzyıla kadar sürmüştü.

Sardes Antik Kenti ve Bin Tepeler Lidya Tümülüsleri, UNESCO ailesine katılarak 22. kültürel hazinemiz oldu. Lidya uygarlığının başkenti, dünyanın ilk madeni parasının doğduğu yer olan bu eşsiz coğrafya artık tüm insanlığın ortak mirası olarak kayıt altına alındı. 20 metre kalınlığında ve antik dönemde yüksekliği 15- 20 metre olduğu düşünülen surlarıyla, 7500 hektarlık dev nekropol alanıyla Lidya uygarlığının eşsiz temsilcisi olarak artık dünya sahnesinde.

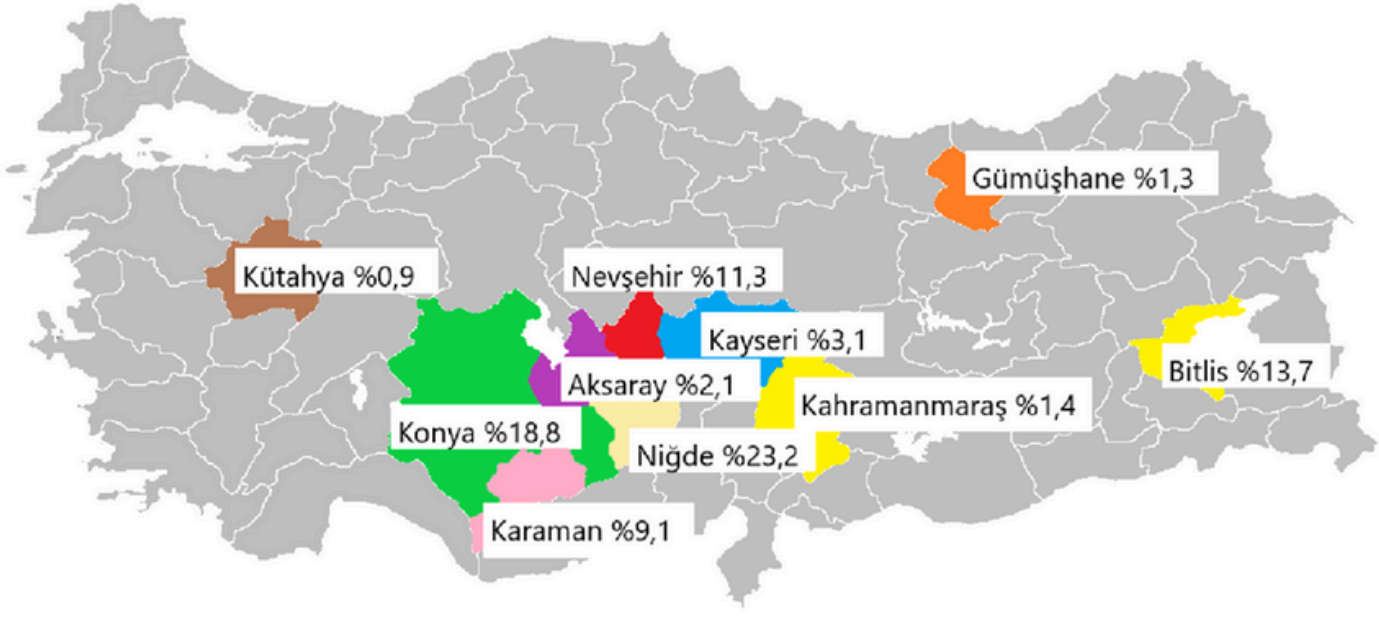
Sardes Antik Kenti ve Bin Tepeler Lidya Tümülüsleri, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girdi - Son Dakika Haberleri

2016 yılındaki Ziraat Mühendisleri Odası'nın yazısı ile internette rastladığım "Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü-TEPGE 2023" raporundaki rakamlar, oluşan durumun vahim hale geldiğini açıkça göstermektedir.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü, Türkiye'nin girişimleriyle 2016 yılını Uluslararası Bakliyat Yılı ilan etmişti. Ülkemizde 1988'de 20 milyon dekar alanda baklagil ekimi yapılırken, 2016'ya gelindiğinde ekim alanı yaklaşık 6 milyon dekara geriledi. Üretim ise 1988'de 2 milyon 136 bin ton iken, 2016'ya geldiğimizde %50 düşüşle 1 milyon tona indi. 1988'de 2 bin ton olan bakliyat ithalatı 2016'ya geldiğimizde 400.000 tonu geçerek Türkiye'nin net ithalatçı konuma geldiği görülmektedir. Son 2 yılda baklagildeki dış açık yaklaşık 200 milyon dolar civarındadır (Ziraat Mühendisleri Odası).

Türkiye'de 2022 yılında 905.095 hektar alanda kuru baklagil üretimi yapılmış olup toplam işlenen tarım alanları içerisindeki payı %4,48'dir. Kuru baklagiller arasında nohut, 456.833 hektar alan ve %50,47'lik pay ile ilk sırada yer almaktadır. Nohutu sırasıyla; kırmızı mercimek 299.811 hektar alan ve %33,12 pay, fasulye 97.052 hektar alan ve %10,72'lik pay ve yeşil mercimek 42.824 hektar alan ve %4,73'lük pay ile takip etmektedir (TEPGE).

Türkiye'de kuru fasulye üretimi yapılan önemli iller (2022, %)

Dünya kuru fasulye ithalatı 2022 yılında 1,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında 1,8 milyon ton olan kuru fasulye ithalatı 2022 yılında %6,4 artmıştır. Kuru fasulye ithalatı yapan ülkeler içerisinde 2022 yılı verilerine göre İtalya 119 bin ton ile ilk sırayı almaktadır. İtalya'yı sırasıyla 102 bin ton ile Hindistan ve 100 bin ton ile Türkiye izlemektedir. Dünya kuru fasulye ithalatında son beş yılda yaklaşık %6,47 oranında artış gerçekleşmiştir. Son beş yılda ithalatını en fazla artıran ülkeler sırasıyla Irak %294, Türkiye %170 ve Kolombiya %86'dır. Nohutta ise ithalat 2022 yılında 106 bin ton olmuştur. Bir önceki yıla göre %14 azalmıştır. Yani üretim artışı olmuştur.

- **2 Ağustos 1922:** Telefonun mucidi Alexander Graham Bell (75) hayatını kaybetti
- **3 Ağustos 2008:** 1970 **Nobel Edebiyat Ödülü** sahibi Rus yazar Aleksandr Soljenitsin (89) hayatını kaybetti
- **4 Ağustos 1962:** Amerikalı ünlü film yıldızı Marilyn Monroe (36) hayatını kaybetti
- **5 Ağustos 1850:** Ünlü Fransız yazar Guy de Maupassant doğdu
- **6 Ağustos 1924:** Tüm tarafların kendi iç onay süreçlerini tamamladığını bildirmesiyle birlikte Lozan Antlaşması yürürlüğe girdi
- **6 Ağustos 1945:** ABD'nin, Japonya'nın Hiroşima kentine atom bombası atması
- **7 Ağustos 1941:** Ünlü Hint şair ve yazarı Rabindranath Tagore (80) hayatını kaybetti
- **8 Ağustos 1974:** ABD'nin 37. Başkanı Richard Nixon, Watergate skandalı nedeniyle istifa etti
- **9 Ağustos 1945:** ABD'nin, Japonya'nın Nagazaki kentine atom bombası atması
- **9 Ağustos:** Dünya Kitapseverler Günü
- **10 Ağustos 1920:** İtilaf devletleri ile Osmanlı İmparatorluğu arasında Sevr Antlaşması imzalandı
- **12 Ağustos 1999:** Tanınmış Şair Can Yücel (73) hayatını kaybetti
- **13 Ağustos 1899:** İngiliz asıllı Amerikalı ünlü film yönetmeni Alfred Hitchcock doğdu
- **13 Ağustos 1926:** Kübalı sosyalist lider Fidel Castro doğdu
- **13 Ağustos 1961:** Berlin Duvarı inşa edilmeye başladı
- **13 Ağustos 1910:** Modern hemşireliğin öncüsü Florence Nightingale (90) hayatını kaybetti
- **14 Ağustos 1974:** TSK'nin Kıbrıs'ta 2. Barış Harekatı
- **16 Ağustos 1977:** Amerikalı ünlü şarkıcı Elvis Presley (42) hayatını kaybetti
- **17 Ağustos 1999:** Gölcük Depremi Anma Günü
- **19 Ağustos 1915:** Büyük Şair Tevfik Fikret (48) hayatını kaybetti
- **21 Ağustos 1926:** Tanınmış Şair Can Yücel doğdu
- **22 Ağustos 1942:** Araştırmacı gazeteciliği ile tanınan Uğur Mumcu doğdu.
- **22 Ağustos 1986:** 3. Cumhurbaşkanı Celal Bayar (103) hayatını kaybetti
- **24 Ağustos 1947:** Brezilyalı ünlü yazar Paulo Cuelho doğdu.
- **25 Ağustos 1867:** Ünlü İngiliz bilim insanı Michael Faraday (76) hayatını kaybetti
- **25 Ağustos 1900:** Alman filozof Friedrich Nietzsche (56) hayatını kaybetti
- **26 Ağustos 1922:** Büyük Taarruzun başlaması
- **26-30 Ağustos:** Zafer Haftası
- **26 Ağustos 1071:** Malazgirt Zaferi
- **28 Ağustos 1749:** Alman edebiyatçı, siyasetçi ve doğa bilimci Johann Wolfgang von Goethe doğdu
- **30 Ağustos:** Zafer Bayramı
- **30 Ağustos:** Türk Silahlı Kuvvetleri Günü
- **31 Ağustos 1977:** Prenses Diana (36) Paris'te trafik kazası sonucu hayatını kaybetti

Değerli Dostlar,

Çok çok uzun yıllardan beri, belirli **iklim olayları**, hemen her yıl aynı tarihlerde (belki bir iki gün farkla da olsa) hiç şaşmadan tekrarlanmaktadır. Eskiler bunlara uygun isimler vermişler, işlerini planlarken tarihlerine dikkat etmişlerdir.

Bilgisayarlar ve akıllı telefonların henüz hayatımıza böylesine yoğun bir şekilde girmediği dönemlerde, neredeyse her evin duvarlarında asılı olan **Saatli Maarif Takvimlerinde** anılan iklim olayları gün gün yer almaktaydı.

Biz de **Çiğdemim Derneği** olarak, iş ve tatil planlamalarında komşularımızın yararlanabileceğini düşünerek, **Temmuz 2025** ayından itibaren her ay düzenli olarak o ay içerisinde beklenen fırtınaların takvimini yayınlamaya başladık.

Kaynakça:

<https://toprakanaplatformu.wordpress.com/koye-ve-tarima-bakis/insan-ve-doga-dostu-tarim-2/firtina-takvimi/>

<https://www.turksail.com/amator-denizci-kosesi/293-frtna-takvimi>)

Fırtına Adı	Fırtına Tarihi	Gün
Doğum Günü Fırtınası (Marmara Bölgesi)	3 Ağustos	1 Gün
Fırtına	14 Ağustos	1 Gün
Fırtına	17 Ağustos	1 Gün
Fırtına	20 Ağustos	2 Gün
Sam Yellerinin Sonu	23 Ağustos	
Mercan Fırtınası	31 Ağustos	1 Gün

Avrupa Birliđi tarafından
finanse edilmektedir.

ÇİĞDEM MAHALLESİ
MUHTARLIđI

Dil Değişirse Dünya Değişir!

**TOPLUMSAL
CİNSİYET EŞİTLİğİNE
DUYARLI DİL
KULLANALIM!**

www.cigdemim.org.tr

Malzemeler (8 güveçlik kap için):

1 litre süt
Yarım çay bardağı baldo pirinç
1 su bardağı toz şeker
1 paket vanilin (isteğe bağlı)

Yapılışı:

Büyük bir tencerede **sütü ve yıkanmış pirinci** bir araya getirin. Kaynadıktan sonra ocağın altını kısığa ayarlayın.

Sütlaç karışımını tahta kaşıkla karıştırarak pirinçler iyice yumuşayıp nişastasını saldıkça süt kıvam alacaktır.

- **Bu aşamada sabır önemli**, ne çok harlı ateşte kaynatın ne de tamamen yalnız bırakın*.

Pirinçler tamamen pişip karışım koyulaşınca **toz şekeri** ekleyin. Şeker eridikten sonra **vanilin** ekleyin ve 5 dakika daha kaynatın.

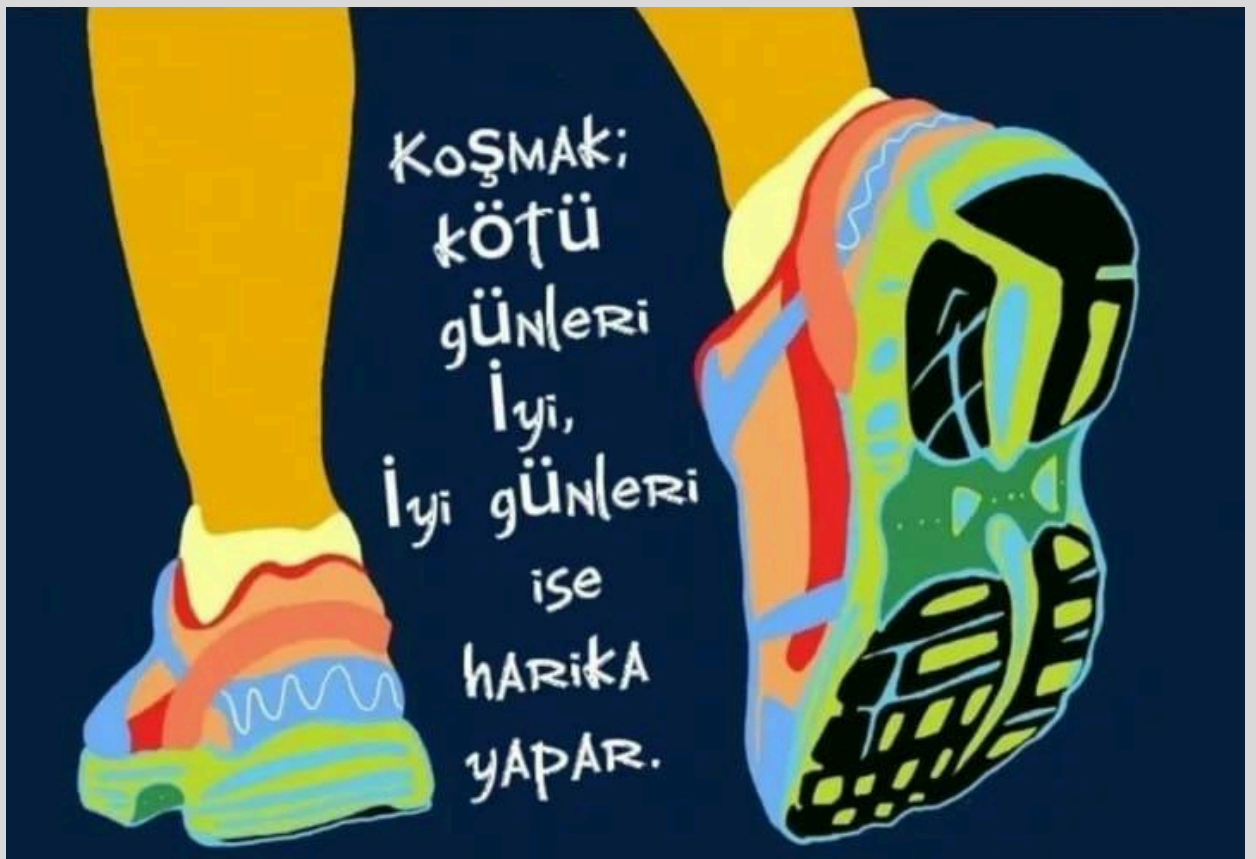
- **Not:** Bu aşamada kıvam sütlü tatlıya göre biraz akışkan olmalı çünkü soğudukça koyulaşır.

Karışımı güveç kaplarına paylaşın. Kapları derin bir fırın tepsisine yerleştirin. Tepsinin içine, kapların yarısına kadar gelecek şekilde **sıcak su** ekleyin (**benmari yöntemi**).

Önceden ısıtılmış 220°C fırında, sadece **üstten ısıtma** (ızgara modu) ile üzeri kızarana kadar fırınlayın. Bu, yaklaşık 10-15 dakika sürebilir.

Fırından çıkan sütlaçları oda sıcaklığında soğutun, ardından buzdolabında birkaç saat dinlendirin. Üzerine dilediğiniz gibi dövülmüş ceviz, fındık ya da tarçın serpebilirsiniz.

Afiyet olsun...

ÖYKÜLERDEN SEÇKİLER

DELİLERİN İÇİNDE

Nazlı KILAN ERMUT

Kapı çaldı, açtım, Zeliha abla gelmiş,

“Canım benim, evde miydin?”

Hayır yokum abla, kapıyı açan da on yıl önce ölmüş
büyükannem demek istedim ama diyemedim.

*“Kapıyı açtığıma göre herhalde evdeyim, ne saçma soru bu
Zeliha abla!”*

“İyi o zaman, bak ben geldim.”

*“Yapma ya, iyi ki söyledin, ben de kim geldi acaba
diyordum!”*

Tam o sırada telefon çalmaya başladı. *“Zeliha abla sen geç
içeri, şurada terlikler var.”* dedikten sonra onu kapıda bırakıp
salona koştum. Arayan annemmiş.

“Döndün mü kızım sen İstanbul’dan?”

“Anne sen nereyi aradın?”

“Senii,”

“Beni de, nereyi aradın anne!”

*“Senin evini aradım tabii, ben cep telefonu aramam bilmez
misin? Hem sen hangi telefonu açtığının farkında değil
misin? Kızım senin kafan mı iyi?”*

*“Anne esas sana ne demeli? Evimi arıyorsun, telefonu ben
açıyorum, ‘döndün mü kızım’ diye soruyorsun. Dönmesem,
ev telefonunu nasıl cevaplarım söyler misin lütfen?”*

“A, Melike, senin de sinirlerin tepende evladım. Sen bir toparlan sonra konuşuruz.”

Annem kapattı telefonu. Zeliha abla seslendi.

“Kızım Melike, bu terlikler bana küçük geldi, bir numara büyük var mı?”

*“Var tabii abla olmaz mı ama önce yarım numara büyüğünü vereyim, bunların kalıpları geniş,
olmazsa diğerini dene,”* demek geldi içimden de Allahtan sustum.

“Abla elimizde bunlar kaldı.” dedikten sonra asabi bir kahkaha attım, artık anladıysa anladı.

Ayy yok, anlamamış, hiç anlamamış hem de.

*“Melike eskiden başka terlikler verirdin sen bana, bunlar hiç rahat değil evladım da neyse giydim
artık. Sende emaye tencere var mı kızım?”*

“Abla emaye tencereyi ne yapacaksın? Şart mı emaye olması? Kullansana evdeki tencerelerinden.”

*“Sabah aklıma geldi, emaye tencerede çorba yapardım eskiden, dedim yine öyle bir çorba
kaynatsam ama baktım atmışım bütün emaye tencereleri. Varsa ver de kullanayım.”*

“Yok abla yok, emaye tencere mi kaldı, hem zararlı onlar, içleri dökülüyor, zehir, zehir.”

“Kahven var mı Melike?”

“Vardır abla, getireyim.”

“Yok yok, orta bir kahve yap da içelim, varsa yanına bir de akide koyuver kızım.”

Oldu abla, bir de likör ilave edeyim, gümüş tepsiye dantel de serer getiririm şimdi, demek istedim ama onu da diyemedim.

“Abla akide nereden olsun bende, bilmiyor musun ben insülin kullanıyorum. Hem sen de şeker ilacı içmiyor muydun? Akide yenir mi hiç. Kahve için de kusura bakma, ben çıkıyordum şimdi evden. Yarın buyur kahveye.”

“Aman, annen duymasın, kadının içi sızlar. Ben böyle mi yetiştirdim bu kızı der. Komşun gelmiş, üstelik ablan sayılır, bir kahve içip gidecek, kapıda karşılarırken saçma saçma konuşmuşsun, sonra vermişsin ayağına küçük gelen terlikleri, bir kahve içer misin diye sormadığın gibi, kahve isteğini de geri çevirmişsin. Durur muyum bir dakika daha burada, gideyim de anneni arayayım, arayayım da kadıncağız duysun senin yaptıklarını.”

Bana ters bir bakış atıp kapıya yöneldi. Artık nasıl sinirlendiyse, ayakkabılarını giymeyi unutup ayağına bir numara küçük gelen terliklerle gitti evine.

Tam bir oh çekip kapıyı kapatacağım sırada kapıcı Ahmet Efendi göründü merdivenlerin başında.

“Abla evde miydin?”

Artık sinirim dilimin ucunda durduğu için hiç düşünmeden,

“Ahmet Efendi, evimin kapısının önünde durduğuma göre, ben nerede olabilirim?”

“Abla, bugün kaloriferler yanmayacak, yakıt parasını ödememişsin, bir de üst kat ödememiş, yönetici ‘Yakma kaloriferleri, bütün komşulara da haber ver, Melike Hanım ve İsmet Bey yakıt parası ödemedikleri için gaz alamadık de’ diye tembihledi.

Hah bir bu eksikti.

“Ahmet Efendi, hava eksi dokuz derece, gece eksi on beşleri bulur dediler, bu havada kalorifer nasıl yakılmaz yahu, hiç mi gaz kalmamış.”

“Yoo, gaz var, ama siz utanın istiyor herhalde.”

“Delilerin içinde kaldık yahu Ahmet Efendi, İsmet Beyi bilmem de ben yoktum ya burada. Özellikle arayıp, ‘Aidatı elden topluyorsunuz diye bankadan yollamıyorum, dönünce vereceğim.’ demedim mi ben sana? Nereden çıktı bu utandırma mevzusu yahu.”

“Abla valla ben bilmem, yönetici ne derse o, beni işimden mi edicen sen. Bu gece kalorifer yanmayacak, müsebbibi de sen ve İsmet abi. Anladın sen onu.”

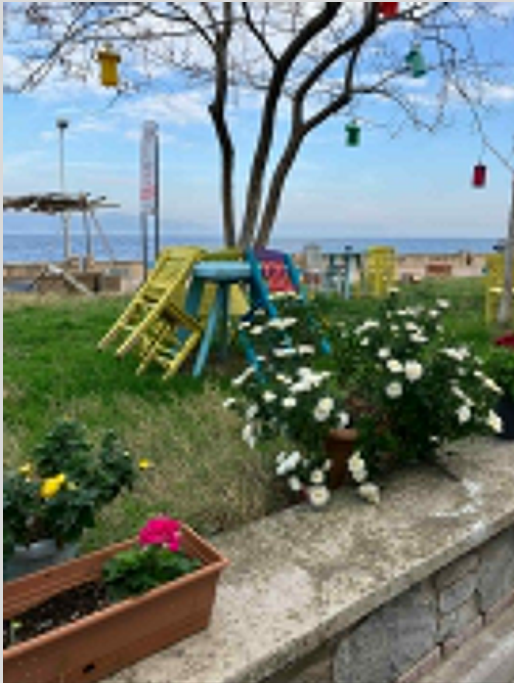
“Ha, abla bir de girişteki Şaheste teyze diyor ki, İsmet abiyle Zeliha abla arasında bir şeyler varmış, anlarsın ya, yönetici ondan da gıcık almış anlaşılan. Bu apartman namuslu apartmandır söyle onlara dedi. Zaten senin bu yaşında yalnız oturman da apartmanın namusuna tersmiş. Geceleri senin evine birileri gelse kim bilecekmiş. Annenin ilgisizliğindenmiş bunlar. Baban hayattayken böyle şeyler olmazmış. Baban ölüp annen de evi sana bırakıp gidince, meydan boş kalmış.”

Ay camdan kafamı çıkarıp yangın var diye bağırmak istiyorum. Kapat kapıyı Melike, kapat, daha fazla muhatap olma bunlarla. Kimsede akıl mantık kalmamış. Gelmez olaydım İstanbul’dan, yolda kaza geçirip ölseydim de olurdu hatta.

Sokağa çıktım, sokağa çıktım, üç ay önce başlayan yasağı deldim bugün. Günlerdir adım atmadığım sokağa çıktım! Duymayan kalmasın! Evde hayat akıyor, duruyor. Ruhum daralıyor, cenderedeyim sanki. Her yer dar bana, her şey üstüme geliyor, dolaplar, yataklar, duvarlar. Evde ne varsa, kim varsa, kendim bile. Çık artık çık, del yasakları, atla kuralları, der demez içimdeki deli; hadi durma, götür beni dedim ayaklarıma. Her kurala uyacak olsaydım, ben ben olamazdım. Ne yasakları deldim, hangi kuralları yok saydım, anlatayım mı? Yok yok, o gün bugün değil ama gelecek, o gün de gelecek. Tanrım, yüce tanrım yalvarıyorum sana, yarattığın kötü kullarından, sebep oldukları zulümden kurtar bizi; biz ettik sen etme, al bunları, al ne olur al. Azıcık iyilik sağlık gönder üstümüze. Âmin.

Bu sabahki derdim başkaydı aslında, onu anlatacaktım ama boş bulundum bir an, aç düğmesine bastım, basmaz olaydım, yine o çıktı karşıma. Kin kusuyor sabah sabah. Dar dar dar, dır dır dır atıp tutuyor. Kanal değiştirdim, her yerde o. Kendini tekrar ediyor. Bastım düğmeye, şak! Kapattım ağzını.

Bugünkü meseleye geliyorum şimdi. Dünden koydum kafaya, çıkmalıyım, yetti artık, eklemlerim tutuldu, dedim. Gözüm kapıda, bir adım atsam gerisi gelecekti, biliyordum. Bahane ayağıma geldi. Erken saatlerde beklediğim sütçü öğle vakti geldi. Getirdiği süt de bozuk çıktı. Yoğurt tenceresinin dibi göründü, ha bitti ha bitecek, üç beş kaşık var yok. Süt olmadan yoğurt olur mu, olmaz. Güneş yüzü de görmedik; dizim, dirseğim, parmaklarım sızılıyor, güneş isteriz diye tutturdular. Sızılıyor dedimse kötürüm değilim ya, şimdilik tutuyor elim kolum. Ekmek yoksa yaparım, un var, maya var, tepsi var. Annemin tarifini yapmaya kalksam, oklavayı alır, başıma dikilir, ekmek dediğin tülbent gibi ince olmalıymış. İlle de yufka açmalıymışım, şu koca bahçeye küçük bir tandır yaptırsam ne iyi okurmuş. İlâhi anne, şehrin göbeğinde tandır ateşinde ekmek yaptıracak bana, yok artık bir de kuzu çevirseydik bahçede. İnternette gezen binlerce tarif var, seç beğen yap. Fırında tencerede tavada, düdüklüde bile ekmek yapan var. Ondan kolay ne var, gel gör ki yoğurt yapmak için ille de süt gerek. Şimdi kimi sağayım da süt çıkarayım? Benden başka memeli de yok evde. Eyvah, sütüm kuruyalı yıllar oldu. Sahi, anne sütünden yoğurt olur mu, deneyen var mı ki? Bak işte, bu da kafama takıldı. Kime söylesem de denese? Süt veren arkadaşım da yok şimdi. Merak edip deneyen bir deli vardır elbet. Yok artık, niçin deli olsun? Meraklı, araştırmacı, desem daha uygun olmaz mı? Anlatacağım bunlar değildi zaten, ne ekmek, ne süt. Asıl meseleye döneyim artık.

Tam teçhizat koruyucu malzememi kuşandım, kapıdan çıktım. Maske, eldiven, dezenfektan, siperlik, kolonya, hepsi tamam. Merdivenleri nasıl da sevinçle iniyorum. Oysa bir haftadır belim ağrıyordu, açık hava onu bile unutturdu. Sarı çiçekli, yeşil yapraklı incecik kollarını bina girişindeki merdiven demirine dolamış hanımeli. Ne hoş kokuyor, coşturdu bütün içgüdülerimi. Yağmur sonrası açan güneşte ısıldayan çimler, yaprak, çiçek, hepsi pırıl pırıl. Mis gibi toprak, leylak kokusu. İhlamur ağacına yaslandım, güneş ısıtıyor, yel okşuyor, hafiften ırgalıyor saçlarımı, yanağımı, alnımdaki çizgileri, sırtımı, içimdeki gençliği. Bakmayın alnımdaki çizgilere, boynumdaki buruşuk deriye, gönül tomur tomur, açmaya hazır. Sormayın, bu kaçınıcı, demeyin.

Her mevsim bahar bana; ilkbahar, yaz bahar, sonbahar, kış bile. Bahçeye giden kaldırım taşı döşeli yolu kedi adımlarımla yavaşça geçtim, zamanı uzatıyor, geriye sarıyorum. Ne çok ağaç varmış bu bahçede, hepsi başka dağın kokusunu salıyor, başka türlü salınıyor usulca esen sabah yelinin kollarında çam, çınar, yaban eriği, dut, servi dalı, dik kalem ardıçları. Adını bildiğim bilmediğim ağaçların gövdesine yaslanıp durduğum anlarda gözlerimi kapatıyorum. Başka zamana geçiyorum, daldan dala, taştan taşa, hoplaya zıplaya, sevgiliyle el ele yasak bahçelerde dolaşıyorum. Bahçe merdivenlerini inerken ağrıyan dizim bir uzun hava çekti, dilime bir şarkı dolandı, uslan artık deli divane gönül... Derince bir of çekip hayal penceremden dönüverdim. Yasak bahçeleri, yirmili yaşımın yüzyılında bırakıp bahçe kapısına yürüdüm.

Bahçe dışında iki köpek havlıyor. Biri gri, kırçıl, biri beyaz; aç mı bunlar, mama mı istiyorlar, sevgi mi? İhmal ettik onları. Eldivenli elimle kapıyı açtım, başlarını okşadım, ayaklarımın dibine sırtüstü uzanıverdiler hemen. Şımarık şeyler, mama değil, sevmek istiyor bunlar. Biri doyurmuş olmalı. Ayaklar havada, kıpır kıpırlar. Biraz okşadım karnını, boynunu. Eldivenlerimi değiştirip yöneldiğim büfeyi işleten kirli saçlı, saçaklı Orkun ve pasaklı karısını bile özlemişim. Hal hatır sorduk birbirimize, sağlıklı günler diledik. Mutluluk dilemedik. Varsa yoksa sağlıkla kal dileği, herkesin ağzında aynı sakız, çiğnene çiğnene çürüdü. Tamam, çok doğru, önce sağlık, bir diyeceğim yok. Ya unuttuklarımız? Sahi mutluluk neydi, güven, huzur, nasıl kaybettik? Ne çok mutluluk dilerdik birbirimize. Ağız dolusu gülerdik, sarılır, öpüşür, koklaşır, kol kola gezer, şarkı söyledik. Hepsi uzak, çok uzak şimdi. Geri gelecek mi o günler? Tanrım mutluluk ver bize, bir yudum mutluluk, huzur. Âmin.

Yoğurt sütümü, gazetemi alıp döndüm, geldiğim yoldan değil arka taraftan dolandım siteyi. Özgürlük yolumu, zamanı uzatarak, oyalanarak. Eve girmek istemiyorum, etrafa bakıyorum. Annem tekrar açmıştır o aptal kutusunu, eminim. Konuşuyordur yine dar dar dar, dır dır dır, kin kusuyordur, annem de cevap veriyordur.

“Anne yeter, kapat şunu, sanki duyuyor seni?”

“Olsun, içimde kalmasın, kirli dili lal olsun, ciğeri yansın.”

Annem susmaz, sonra damadı da katılır, kakofoni korusu başlamıştır şimdi. Haber saatini geçirmek için yavaşlıyorum, o sesi duymak, o yüzü görmek yıkıcı bir duyguyu tetikliyor ruhumda, sevinç kırıcı, umut silici. Etrafa bakıyorum. Sanki ilk defa geçiyorum bu yoldan. Koşu yolu sessiz, kimsesiz. Banklar boş. Köpekler sere serpe uzanmışlar çimenlere, toprak yola, caddeye. Her bir yerleri ortada. *“Olmaz ki böyle de yatılmaz ki.”* Şairin kulakları çınlar mı? Gökyüzünü maviye boyayan, denizleri diken, cebi delik, cepkeni delik, meteliksiz, dalgacı garibim. Sen yazmalıydın bu günleri. Gidişin çok hazin, çok erken.

Girdiğim yolun iki tarafında akasyalar hafifçe salınıyor, yapraklar ışık altında oynaşıyor. Yediveren güller kıpkırmızı, tomurcuk dolu. Püfür püfür esen rüzgâr okşuyor yüzümü, bağrımı, ellerimi, saçlarım tel tel uçuyor. Off ya, koşu yolu bu kadar güzel miydi? Kaç kere tökezledim giderken, dönerken. Oysa düz yol, çukuru, çakılı, yokuşu yok. Ayağım takıldı ikide bir, hem de kendi ayağıma, bahçedeki parke taşına. Merdiven inip çıkmayı bile unutmuşum. Düşe kalka öğreniriz, yeniden düzgün yürümeyi. Evde kal, evde kal, daha nereye kadar! Böyle giderse torunlar elimizden tutarak yürütecek bizi. Korkma, gel gel, ben buradayım, tökezlersen tutarım, diyecekler. Göz kulak olma sırası onlara mı geldi, ne çabuk geçti ömür? Başımı döndüren güzel havalardan, içgüdülerimi coşturan kokulardan, yirmili yaşlardan çık artık çık, dese de dizlerim, belim, duymazdan geldim. Geç bunları geç şimdi, dik dur doğru yürü, dedim omurgama, ayaklarıma. Budanmış, yağmurla ıslanmış taflan yapraklarına dokunurken başım döner gibi oldu, az oturdum bahçede. Varsın dönsün, ya güneş çarptı ya da rüzgâr, hayallerim mi yoksa?

O soruyu da unutmadım, cevabı aradım. Huyum kötü, aslında kötü değil de sözün gelişi işte. Aklıma takılan soruların peşine düşerim, cevabı bulana dek. Her yere sokarım, elimi, ayağımı, sürtüle sürtüle kırılan burnumu. Merakım yüzünden başım çokça belaya girse de bir zamanlar, gençliğim kurudu, huyum kurumadı, asi ruh halim yaşa başa bakmadı, hep aynı kaldı. Oralara girmeyeyim şimdi, laf lafı, kavga dövüşü açar, uzar gider, tee eskilere. Anne sütünden yoğurt yapılır mı demiştim, cevabı buldum. Google arkadaşı aradım, kaç yerden cevap verdi, yazılısı, resimlisi, seslisi, türlü türlü tarif. Eyvah benden geçti, hormonlarım süt üretmiyor artık. Ah bir üretseydi, gönül neler istiyor neler. Gönül bir ömre sığmıyor. Hadi çıkın çıkın, siz de çıkın.

NOT: Bu öykü, 25 Aralık 2020 tarihinde Edebiyatburada.com sayfasında “Kötü Huylarım” adıyla yayımlanmıştır.

**Sadece derin sevgisi olanlar,
derin acıları hissedebilirler.**

Tolstoy

Henüz yapraklanmamış koca çınarın altında oturuyorum. **Bâhir Efendi**'nin yeni biçtiği çimin kokusunu, derin soluklarla çekiyorum içime. Bir yandan da hava almaya çıkarken **Songül Hanım**'ın, “*midene iyi gelir.*” diye elime tutuşturduğu sade kahveyi yudumluyorum. Mide bulantılarım, unutmaya çalıştığım her şeyi, her gün yüzüme vurarak cezalandırıyor beni, yaşananları mih gibi çakıyor aklıma.

Sıkıcı işime ara verdiğim şu kısacık kaçamak anında, istediğim yalnızca birkaç dakika mutlu olmak. Nisan güneşi yakmadan ısıtıyor. Bu çok güzel. Çınarın kunt gövdesine dayalı sırtımda, yaşlı ağacın usul usul uyanışını, özsuyunun damarlarına yükselişini duyumsuyorum. Kış uykusu denen mutluluğun, insandan esirgenmesi ne büyük bir haksızlık. Ve baharla, tazelenmiş olarak yeniden uyanmanın hazzından yoksun bırakılmak.

Doğanın, duyulmaktan çok sezilen seslerine; toprağı iten çatlamış tohumun, yuva yapma telaşındaki kuşun, dallarda uç veren tomurcuğun fısıltılarına kulak veriyorum. İçimde büyüyen, cinsiyetini, şeklini, neye benzediğini tam bilemediğim canlı da duyumsasın istiyorum bu uyanış senfonisini.

Doğa, bin yıllardır şaşmaz döngüsünden sapmadan yapıyor görevini ve işini çok iyi biliyor. Bense üç adım ötesini göremeyen bir körüm. Yalnızca içinde bulunduğum anı yaşayabiliyorum. Rahmimde gelişen yeni hayatın kıpırtılarını saymazsak, yakınlarda bir değişiklik umudu da pek görünmüyor.

Kahvem bitince, fincana işaret parmağı mı daldırıp telvesini iştahla, parmak parmak yiyorum. Bu da son günlerin getirdiği alışkanlıklardan.

Bahçıvan **Bâhir Efendi**, bahçenin sonundaki müstemilâtın önünde, kendini işine vermiş çalışıyor. Yerde yığılı toprağa gübre karıştırıyor, saksılara dolduruyor, sonra yanındaki kasadan bir fide alıp dikeyiyor, başka bir boş saksıya yöneliyor. Eğilip doğruluyor, ara sıra müstemilâtın açık kapısından girip elinde bir şeylerle çıkıyor. Ekili saksıları bir tarafa diziyo, su veriyor. Sessiz ve sakin, ibadet eder gibi bir dinginliğı var. Çok çalışkan bir adam, üstelik işinin öylesine ehli ki, ne yaptığını iyi bilen birinin özgüveni okunuyor devinimlerinde.

Onu izlerken, şu koca bahçeyi cennete çeviren sabrına hayranlık duyuyorum. Toprak mı insanı terbiye edip olgunlaştırıyor, yoksa insan mı toprağı evcilleştiriyor? Sanırım kesin olan, birbirlerine sabrı ve saygıyı öğrettikleri.

Bahçe tertemiz. Çimlerde tek yaban otu yok. Ardıçlar, mavi çamlar, çınarlar...Gül bahçesi, abelyalar, hanımelleri, yaseminler. Tarhları birbirinden ayıran ince yolların kenarında, bordür görevi yapan, bir hizada kesilmiş şimşirler. **Bâhir Efendi**'nin sanat eserleri.

Böyle bir sabra sahip olmayı diliyorum için için.

Telve de bitip fincan tertemiz olunca kalkıp içeri giriyorum. Doğru mutfağı koşuyorum. Bu kısa arayı hoşgörüsüne borçlu olduğum **Songül Hanım**'ı zor durumda bırakmak istemem.

Ben bu konakta yeniyim. Aşçı yamağı olarak işe alındım, ama başka işler de yapıyorum.

Öğleye kadar, ince tüylerden yapılmış yumuşak bir fırçayla, eşyayı incitmeden tepeden tırnağı bütün evin tozunu alıyorum. Bu öyle görüldüğü kadar kolay bir iş değil. Üst kattaki yatak odalarının işi kolay, zaman almıyor, ama ağır perdelerin ışık geçirmezliğı ile iyice loşlaşmış salonda, sanki arkeolojik buluntularmış gibi titizlikle korunan eşyanın dokunulmazlığı, bir müzedeymişim gibi tedirgin edici. Kristal avizeler, değerli vazolar, yaldızlı mobilya, basılması cesaret isteyen, saçakları milim kaymadan bir hizada durmak zorunda olan halılar. Duvarlarda değerli tablolar, her yerde biblolar biblolar...

Çalışma odası ve kitaplıkta da aynı dert. Yazar adlarına göre tasnifli kitaplara dokunmak yasak. Benden önceki hizmetçi, göze daha güzel görünsünler diye hepsini boylarına göre dizince o saat kovulmuş. Kitaplığı yeniden düzene sokmak için bir kütüphaneci çalışmış aylarca. Hele, ceviz sehpanın üzerinde duran antika satranç takımına dokun bak başına neler geliyor.

Çalışma odasında, kocaman, ahşap bir yer küre var, dokunduğum tek şey o. Tozunu her alıştır usulca kendi ekseninde çeviriyorum. **Utku**’nun apar topar gönderildiği, aslında annesi tarafından sürgün edildiği, adını ilk kez duyduğum o uzak ülkeyi arıyorum. Benden ne kadar uzakta olduğunu kavramaya çalışıyorum umutsuzlukla.

Toz alma işi bittiğinde mutfağa iniyorum. **Songül Hanım**’a yardım ediyorum. Kızı **Şehnaz** getirdi beni buraya. Üniversiteden sınıf arkadaşım. Ben son sınıfta, ikinci yarıda terk ettim okulu. O, mezun olmak üzere.

Niçin burada olduğumu bilen yalnızca bu ana kız.

Akşamları, **Songül Hanım** olmadığından, akşam yemeğinde bir araya gelen ev halkına yemek servisini ben yapıyorum. Önümde fırırlı beyaz önlüğüm, başımda küçük bonemle, pür dikkat taşıyorum tepsileri, tabakları sofraya. Her giriş çıkışta, mutfak tezgâhının üzerine hazır ettiğim bir dilim limonu yalıyorum. Bu hiç bilmediğim, daha önce hiç tatmadığım yemeklerin görüntüsü bile midemi allak bullak edebilir, bir rezalet çıkmasından çok korkuyorum.

Çalışanlarla içli-dışlı olmayı sevmeyen ev halkına, benim gibi görünmez olmayı isteyen birini yok saydıkları, görmezden geldikleri ve soru sormaya gönül indirmedikleri için minnet duyuyorum. Yüz hatlarını fazla oynatmadan, ciddi bir iş yapar gibi yiyorlar yemeklerini. Adımı bile bilmiyorlar ve bu umurlarında bile değil.

Geç vakit, mutfağın yanındaki küçük odama çekilip yatağın altında saklı defterle kalemi çıkarıyorum. Yine o sayfayı açıyorum. Kafamı kurcalayan ve defterime aylar önce yazdığım;

“Acaba bu dünyada, evlenmek isteyen bir çiftin her ikisinin de aileleri tarafından onaylanan, uygun bulunan bir evlilik var mıdır?” sorusunu bir kez daha okuyorum.

Dünyanın en önemli sorusu bu bence; İnsanın yaşamını ters yüz eden ve bir anda hiç bilmediği yerlere savuran olayların başlayıp başlamaması bu sorunun yanıtına bağlı.

Oysa, annesinin yoksul, babasının varsıl olması, ya da tam tersi; içimde büyüyen canlının umurunda bile değil.

Döllenmek için bekleyen yumurtaya, son hızla koşan spermlerin de böyle bir takıntısı yok.

Sürgüne gönderilmiş bile olsa, babanın baba olma gerçeğini kimsenin değiştiremeyeceği de ortada.

Bu yalnızca mutluluğu, biriktirdikleri dünya malında arayan yetişkinlerin açmazı.

Sorunun yanıtı da yok zaten.

Çok yorgunum, ışığı kapatıp yorganı başıma çekiyorum.

(NOT: Bu öykü, Yazar Ülkü Yalım Günay’ın 2022 yılında İzan Yayıncılık tarafından yayınlanan “Uzaktaki” isimli öykü kitabından alınmıştır.)

Emekli banka memuru **Yıldırım Bey**'in tepesi o gece ilk olarak zurnacının çalgısını kulağının dibinde üflemesiyle attı.

Aslında davulcu ile zurnacı ortaya çıktığında tadı hafiften kaçmış, içinden *“Eşref nereden bulmuş burayı?”* diye geçirmişti. Böyle alaturka eğlencelerden oldum olası hazzetmezdi. Yine de ara ara hoşnutsuz yüz ifadeleri dışında bir tepki vermedi.

O esnada yanındaki sandalyede oturan yeğeni **Mehtap**'ın nişanlısı **Sinan**'la konuşuyor, musiki üzerine koca koca laflar ediyordu. **Sinan** da gecenin tadını çıkaramamasına mı yoksa hiç ilgisini çekmeyen konuda esir alınmasına mı yansın bilemeden, can sıkıntısını rakıyla gidermeye çabalıyordu. Derken zurnacının ciğerlerine doldurduğu havayı aletine olanca gücüyle üflemesiyle çıkan ses, kulak zarını yırtarcasına aşır beynini sallayınca Yıldırım Bey yerinden fırladı, adamın yakasına yapıştı. *“Kendine gel be adam!”*

Zurnacı Faik uyanık biriydi, aletini çalarken gözleri bir yandan da iyi para koparabileceği müşterileri tarardı. Fakat bu tatsız hadisedeki bütün günah ona ait değildi. **Yıldırım Bey**'in küçük kayınbiraderi **Ceyhun** *“Masadaki en yağlı müşteri o,”* diyerek eniştesini işaret etmese, bahşişinin bol olduğunu söylemese, çalgısını adamın kulağının dibinde bu denli yüksek sesle öttürmezdi. **Yıldırım Bey** onu ayaklarını neredeyse yerden kesecek kadar havaya kaldırdığında çok korktu. Çocuk yaşta zurnayı ona yoldaş yapıp *“Haydi bakalım,”* dediklerinden beri gözleri nelere şahit olmamıştı ki. O yüzden sarhoşları bir yandan eğlendirirken bir yandan da onlardan tırsardı. *“İtin olurum abi, bırak beni,”* dedi. Davulcu, heyula gibi adamın arkadaşını silkelediğini gördüğünde diğer masadaydı. Davuluna vurmayı bırakıp tokmağını sıkıca kavradı.

Neyse ki bu manzaraya masadakilerin çoğu -alkolün de etkisiyle- gülerek tepki verirken, geceye ev sahipliği yapan büyük kayınbiraderi **Eşref** anında yanlarında biterek zurnacıyı oradan uzaklaştırdı. Böylece hadisenin nahoş bir hal almasını önledi. Gülperi de kocasını yatıştırıp yerine geri oturttu.

Eşref, kızı **Mehtap**'ın üniversite mezuniyet yemeği için burayı methedilen bir mekân diye tercih etmişti. Fakat eniştesine ne kadar da mahcup olmuştu. O stresle **Faik**'in cebine bolca bahşiş bırakıp bir daha masalarına yaklaşmamasını tembihledi, peşinden koşarak eniştesinin yanına döndü. *“Kusura bakma Abi. Böyle bir tatsızlık olacağını tahmin edemedim.”*

Yıldırım Bey Eşref'i severdi. Ne de olsa kendisi gibi ağırbaşlı, lafını tartmasını bilen, ağzından kötü söz çıkmayan biriydi. *“Senin ne suçun var,”* dedi. *“Kesin kardeşinin başının altından çıkmıştır.”*

Ceyhun'un beygir gibi gülüşünden hadisede parmağı olduğuna karar vermişti. Aslında onu da severdi de it oğlu itin böyle sululukları yok mu, bütün iyi özelliklerini siliyordu. Hele sarhoşken hiç çekilmezdi... İçmenin de bir adabı vardı. Filinta gibi olduğu zamanlar o da şişenin dibini az getirmemişti. Halden anlardı. Ama insan olgunluk çağına adım attı mı kendini rezil etmemeliydi artık. Gel de bunu **Ceyhun**'a anlat!

Hele ona *“Hacı,”* demesi yok mu? Allah'ın gücüne gitmesin, derdi hacı olup olmamak değil, küçük kayınbiraderinin bu sözü onunla dalga geçmek için sarf etmesiydi... Karısının her seferinde kardeşine bir bahane bulmasına da ayrıca sinir oluyordu. Yok tekne kazıntısıymış da yüreği çok temizmiş de daha çok gençmiş de... Kirk yaşında adamın gençliği mi kalır? *“Şu serseriye savunup durma!”* diye söylenirdi karısına.

Gülperi başta itiraz etse de sonunda gerçek anlaşıldı. **Eşref**'in dürtüklemesiyle **Ceyhun** eniştesinden özür diledi ve durum tatlıya bağlandı.

Gülperi de kocasına bozuluyordu aslında. Eskiden güzel güzel gezer tozar, eğlenirlerken, yaş aldıkça **Yıldırım Bey**'in üstüne çöken durgunluğa, azalan toleransına, gülmeyi unutmamasına anlam veremiyordu.

Kardeşinin şakası biraz yersiz olabilirdi ama herkesin huzurunu kaçırmamanın da lüzumu var mıydı? Eskinin bu hoşsohbet adamının huysuzluğu ağırbaşlılık sanması ne hazindi. Şu yemeğe gelmek için bile evden çıkana kadar az söylenmemiştii. Ama bu yaştan sonra kavgayı içi kaldırmadığından kocasına sesini çıkarmamaya çalışıyordu. Daha doğrusu aralarında ikisinin de aşmamaya özen gösterdiği görünmez bir sınır vardı.

Gecenin kalan kısmı sorunsuz geçti; **Mehtap**’ın pastasını keserken ki mutluluğu, **Eşref**’in hazırladığı konuşmayı yaparken ki heyecanı, dilekler, temenniler derken **Yıldırım Bey** için kutlamanın en güzel saati pastasından aldığı lokmayı ağzına götürdüğünde başladı. Oldum olası tatlıya dayanamazdı. Hele ki fıstıklı ve çikolatalı pastaya... Büyük kayınbiraderi bunu bildiğinden ablasının itirazına aldırmandan eniştesine ikinci dilimi getirmelerini söyledi. Elbette **Ceyhun**’u bir espri daha yapmaması için tembihlemeyi de unutmadı.

Mekândan çıkıp arabalarını bıraktıkları yere giderlerken **Ceyhun**’un yürüyüşü içkiyi fazla kaçırdığını belli ediyordu. *“Taksiyle dönelim,”* dedi karısı.

“Ben sarhoş değilim,” diye itiraz etti hemen.

“Bal gibi de sarhoşsun.”

“Arabayı kullanamayacak kadar değil.”

Karı koca böyle çekişirken onların yakınına park ettikleri araçlarına binmekte olan **Gülperi** *“Biz sizi bırakırız,”* diye seslendi. Kocasına baktı. *“Değil mi Yıldırım?”*

Yıldırım Bey bu bakışları iyi tanıyordu. İstemeye istemeye *“Hı hı,”* diye mırıldandı.

Ceyhun’un direncini kıran ablasının *“Yolda çevirirlerse o kadar ceza ödemeye değer mi?”* sözleri oldu. Parayı severdi küçük kayınbirader.

Arabada giderlerken **Ceyhun** fıkraları peş peşe patlatmaya başladı. **Yıldırım Bey** dışında herkes katıla katıla gülüyordu. O ise ağzının içinde dönüp duran homurtularla gözlerini kısmış arabayı sürüyordu. Midesi fena yanmaktaydı. Pastanın üstüne o kadar meyveyi yediğine pişmandı. Kızgınlığının hedefine **Ceyhun**’u yerleştirmekte gecikmedi yine. *“Onları bırakmak zorunda kalmasam şimdiye eve varmış ilacımı içmiş olurum... Adamın içkisinin cezasını ben çekiyorum!”*

Küçük kayınbiraderinin evine varmalarına beş yüz metre kalmıştı ki, **Yıldırım Bey** yolda elini havaya kaldırıp durmalarını işaret eden trafik polisini gördü. Sinyal verip sağa yanaşırken *“Bak,”* dedi **Ceyhun**’un karısı. *“İyi ki ablanın sözünü dinledin.”*

“Allah razı olsun abla,” dedi Ceyhun. Dışarıdaki polise duyurmadan *“Hava alırsınız, hava!”* derken kahkahayı patlattı.

“Beyefendi iyi akşamlar. Alkol denetimi yapıyoruz. Sürücü belgeniz lütfen.”

Sürücü belgesini uzatırken *“İyi vazifeler memur bey,”* dedi. *“Bir yudum bile almadım,”* diye ilave etti ardından.

Belgeyi inceleyen trafik polisi, *“Çok güzel beyefendi,”* dedi. *“Buraya bir üfler misiniz?”*

Yıldırım Bey kendisine uzatılan alkolmetreye üflerken içinden karısına söylendi. *“Bırak arabasıyla gitsin. Sana ne?”* Kayınbiraderinin titreyen ellerle cezayı öderken ki suratı hayalinde canlanınca hafiften sırıttı. *“Sululuklarını o zaman yap da göreyim!”*

Daldığı düşüncelerden *“Sizi aşağı alalım beyefendi,”* sözleriyle sıyrıldı. Adamın dediğini anlamadı. *“Efendim?”* *“Motoru durduralım.”*

Yıldırım Bey şaşkın bir vaziyette talimatlara uyarak kontağı kapattı. Anahtarı polise uzatıp arabadan indi.

“Hayırdır memur bey, neden indirdiniz beni?”

“0.5 promil üzeri alkollü demektir. Sizinki 0.62 çıktı.”

“Yani?”

“Yasal sınır üzeri alkollü araç kullanmaktan size cezai işlem uygulayacağım.”

O sözler suratında tokat gibi patladı. “*Nasıl olur?*” dedi. Televizyonda izlediği gizli kamera şakaları geldi aklına. Etrafına baktı, çekim yapan birisini göremedi.

“*Bakın işte siz de görün.*” alkolmetredeki değeri gösteriyordu. Gözlüğünü takıp baktı. Cihazda dediği rakam yazıyordu. “*Gece yemeğin üstüne portakal ve mandalinayı çok yedim. Ondan olmasın bu?*”
“*Hayır beyefendi,*” derken memur bir yandan da trafik cezası karar tutanağını dolduruyordu.

Ter damlaları **Yıldırım Bey**’in ensesinden kuyruk sokumuna doğru ilerlerken döndü arabaya baktı. **Gülperi**, **Ceyhun** ve karısı merakla onları izliyordu. Canı daha da sıkıldı.

“*Memur Bey aletiniz bozuk olmalı. Yıllardır ağızma tek damla dahi koymadım.*”

İtirazları hiçbir şeyi değiştirmede. Cezai işlem tamamlanıp araca döndüğünde çok bitkindi. Kaptırdığı ehliyetemi yansın, uğradığı haksızlığa mı? Yüreği sıkışıyordu. Direksiyona geçen karısının yanına oturmaktan çok çöktü. Bir an ağlamaklı gibi oldu sonra aklına meşrubatına gizlice alkol koyabilecekleri geldi. Başını azıcık çevirip göz ucuyla kayınbiraderini süzdü. Bu kadarına da cesaret etmezdi herhalde. Hem öyle olsa anlamaz mıydı? En doğrusu hastaneye gidip kan vermektir. Alkol almadığını ancak böyle kanıtlayabilirdi... Ya o da üflediği cihaz gibi hatalı sonuç veriyorsa? Hepten rezil olurdu. Yolun karanlığı geldi gözlerine oturdu...

Ceyhunların apartmanına kadar kimse ağzını açmadı. **Gülperi** motoru susturduğunda elini kapının mandalına uzatan küçük kayınbirader birden durdu. Yüzüne yayılan muzip bir gülümsemeyle “*Ya Hacı sen bize çaktırmadan içiyormuşsun meğer,*” dedi.

Ceyhun ve karısının birbirine dönen gözleri ardından kahkahalarla kısıldı. **Yıldırım Bey** onlara kızgınlıkla bakarken en çok da karısının “*Gerçekten içtin mi?*” demesine bozuldu. Bu zevzeğe ağzının payını vereceğine nasıl onlara katılabilirdi?

Yıldırım Bey’in tepesi o gece ikinci olarak işte o an attı. Yüzü aldan mora doğru dönerken göğsü kabardı, kabardı, kabardı ve sonunda ciğerlerinde ne var ne yok karısına aktı.

“*Yazıklar olsun sana Gülperi!*” Ardından **Ceyhun**’a döndü. “*Siktir git arabamdan!*”

NOT: Bu öykü edebiyathaber.net sitesinde 06 Mayıs 2023 tarihinde yayınlanmıştır

TEŞEKKÜR

Temmuz-2025 Aidat Ödemesi Yapan Üyelerimize teşekkür ediyoruz.

Evrin Ferda Hoşafçı	İsmail Kıbık	Samime Bilecen
Fırat Mahir Göksu	Memduh Mehmet İrkin	Semra Tutsak
Gülseren Turan	Mesure Öztürk	Şenol Ünlüer
Güneş Yüksel Turhan	Naciye Ayten Şüküroğlu	Ülkü Boran
İlkan Alkurt	Namık Kemal Arıkan	Yasemin Çakmak

Temmuz ayında bağış
yapan komşularımıza
teşekkür ediyoruz

Aysel Yıldız

Samime Bilecen

NAzmiye Oturakçı

Temmuz ayında mama
desteği yapan
komşularımıza teşekkür
ediyoruz

N.Güler Göçmen

Zehra Kıracı

Z. Elif Er

Temmuz-2025 Burs Bağışı Yapan Komşularımıza Teşekkür Ediyoruz.

Aynur İkizer	Fatma Nedime Yıldırım anısına	Mualla Duman
Berna Şener	Ferruh Zorlu	Münevver-Tahir Özgören
Çetin Örgen	Fulya Yılmaz	N.Güler Göçmen
E.Ferhan Sabuncuoğlu	H.Gülsüm Arifoğlu	Rasim Yıldırım anısına
Emir Candaş Sevinç	Keziban Ateş	Y.Ayşe Dirican
Ertan Doğmuş	Melahat Önal	Yücel Yıldırım
Fahriye Göksu anısına		Zehra Kıracı

Burs (Eğitim Desteği) fonumuza destek olmak için açıklama kısmına "BURS" yazarak aşağıdaki hesaba bağış yapabilirsiniz. Makbuz karşılığında derneğimize de ödeme yapabilirsiniz.

T.İş Bankası Ankara Çukurambar Şubesi 4379 - 0001560

IBAN: TR73 0006 4000 0014 3790 0015 60

Değerli Komşularımız,

Çiğdemim Derneği Edebiyat Topluluğunun kitap sunum etkinliği kapsamında 2025-2026 döneminde sunulacak kitaplar, Edebiyat Topluluğu üyelerinin önerileri ve tercihleri sonucunda belirlenmiştir.

Söz konusu kitapların listesi ve sunum programı aşağıdadır.

Bu vesile ile henüz Edebiyat Topluluğuna üye olmamış komşularımızın üyelik taleplerini beklediğimizi bilmenizi isteriz.

Katılımlarınızla yine her dönem olduğu gibi birbirinden güzel söyleşiler gerçekleştireceğimizi umuyor; hepinize bol okumalı güzel bir yaz tatili diliyoruz.

KİTABIN ADI	YAZARI	SUNUMU YAPACAK KİŞİ	SUNUM TARİHİ
BOZKIRDAKİ ÇEKİRDEK	KEMAL TAHİR	Buket Polat	27 Ekim 2025
MÜRVER AĞACI	OSCAR WİLDE	Dr. Dilek Şimşek	24 Kasım 2025
MAYA'NIN GÜNLÜĞÜ	ISABEL ALLENDE	Alptekin Aydın	29 Aralık 2025
995 KM	MURATHAN MÜNGAN	Adalet Temurtürk	26 Ocak 2026
YALIDA SABAH	HALDUN TANER	İbrahim Boz	23 Şubat 2026
KAPAK KIZI	AYFER TUNÇ	Mübeccel Özbek	30 Mart 2026
VEJETERYAN	HAN KANG	Meliha Bilge	27 Nisan 2026
SİLAHLARA VEDA	ERNEST HEMINGWAY	Alev Akman	01 Haziran 2026

Kütüphane zamana açılan bir kapıdır.

Carlos Maria Dominguez

ÇİĞDEMİM DERNEĞİ İLE KOŞUYORUZ!

**Koşu ekibimize katılıp sizde iyilik
peşinde koşabilirsiniz**

www.cigdemim.org.tr | @cigdemimdernegi

AÇIK HAVA SİNEMASI

8 Temmuz'dan itibaren

**Gösterimler ücretsizdir
Çay-kahve-gazoz-soda-mısır-kağıt helva
satışımız olacaktır**

**Çizgi film
Saat: 20.00
Film 20.30**

**15 GÜNDE BİR
SALI AKŞAMLARI**

*minderini
sandalyeni,
komşunu al gel*

*Can Yücel
Parkı*

**Hangi filmin gösterileceğini cigdemimdernegi
whatsapp kanalımızı abone olarak
öğrenebilirsiniz.**

<https://whatsapp.com/channel/0029VaFk2AwBadmUIYsw7F0f>

BAŞKENT MOBİL MARKET
SALI GÜNLERİ HİZMET VERMEYE DEVAM EDİYOR!

10.30-17.30 SAATLERİ ARASINDA
MUHTARLIK ÖNÜNDE.

- SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ (PEYNİR-TEREYAĞI-AYRAN-YOĞURT) - YUMURTA
- ET ÜRÜNLERİ (KUŞBAŞI ET-KÖFTE-TAVUK ÇEŞİTLERİ SUCUK PASTIRMA KAVURMA)
- KİLER GRUBU (ERİŞTE MAKARNA SALÇA ÇAY VS)
- BAKLİYAT ÜRÜNLERİ

HALK EKMEK BÜFEMİZ AÇILDI.
EKMEK ÇEŞİTLERİ DIŞINDA DA ONLİNE
BAŞKENT MARKETTEN SİPARİŞ
VEREREK ÜRÜNLERİNİZİ ÜCRETSİZ BU
BÜFEDEN ALABİLİRSİNİZ.

EV YAPIMI

ELMA SİRKESESİ

₺125

AYVA SİRKESESİ

₺75

Bağış
karşılığında
dernekten
alabilirsiniz

www.cigdemim.org.tr
0312 2852047

HER AN ÇOCUKLAR VE SOKAK
HAYVANLARI YOLA ÇIKABİLİR!

✦ **LÜTFEN HIZ
YAPMAYALIM!** ✦

YOLLAR YARIŞ PİSTİ OLMASIN!

2. EL VE ÜRETİCİ PAZARI

31
AĞUSTOS
2025 Pazar

11.00-18.00 Arasında
Trafığe kapalı 1571.sokakda.
Çan Yücel Parkı yanı

Stant ücreti 100 TL.

www.cigdemim.org.tr @cigdemimdernegi 0312 2852047

Çiğdem Mah. 1551.Cadde No:14-A Çankaya-Ankara

Sürdürülebilir Kalkınma İçin KÜRESEL AMAÇLAR

Çiğdem Eğitim, Çevre ve Dayanışma Derneği (ÇİĞDEMİM DERNEĞİ)

MİSYONUMUZ (ÖZGÖREVİMİZ)

Mahalleli olma kültürünü yaygınlaştırarak; mahalle sakinlerinin yaşam kalitesini yükseltmek ve karar alma süreçlerinde etkili olmak

VİZYONUMUZ (ÜLKÜMÜZ)

Mahalleli olma ve dayanışma kültürünün etkin olduğu, bölgesel ve ulusal karar alma süreçlerinde etkili olan, yaşam alanlarıyla farklı özellikteki bireylerin (yaş, cinsiyet, engelli)mutlu olduğu bir mahalle olmak.

Mahalleli olmak demek; Mahalleli olma ruhuyla (dayanışma, birlikte yapma, hareket etme ve iyi komşuluk), örgütlü yapıyla, tüm karar süreçlerine dâhil olmak, mahallesinin yaşam kalitesini yükseltirken otoritelere ve diğer örgütlenmelere yardımcı olmak

DEĞERLERİMİZ

Şeffaf : Dernek, karar ve uygulamaları ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi paylaşır.

Gönüllü: Derneğin tüm çalışmaları gönüllülük esasına dayanır.

Dayanışmacı: Dernek, uygulamalarında; çevreye ve toplumsal olaylara duyarlı, yardımsever, paylaşımcı ve özverili bir yaklaşım sergiler.

Önyargısız : Dernek tüm uygulamalarında önyargısız davranır. Farklı fikir, görüş ve önerilere açıktır.

Bağımsız ve tarafsız : Dernek, Cumhuriyetin kuruluş değerleri ve Atatürk ilke, devrimleriyle çelişmemek kaydıyla farklı siyasi görüşlere eşit mesafede durur.

Katılımcı : Dernek, kararlarını katılımcılık anlayışı (ilgili tüm taraflar, kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar vb.) ve uzlaşa ile alır. Misyon, vizyon ve değerleri doğrultusunda toplumsal karar alma mekanizmalarına katılır. Mahalleyi ilgilendiren her konudaki kapsamlı çalışmayı, ortak anlayış, işbölümü, yetki ve sorumlulukları belirleyip kabul gördükten sonra yurttaşlık bilinci ile ele alır.

Öncü : Dernek örnek uygulamaları ile toplumda ve çevresinde öncü bir rol üstlenir.

Öğrenen Bir Organizasyon: Değişim ve gelişime açıktır, bunun için tüm fırsatları değerlendirir.